

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)
Irgönyelm: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal.
151.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

★ Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. ★

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 1080 Lej
Fél évre 540 Lej
Negyed évre 270 Lej
Havonta 90 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestben 50 banival több

Uj kaszt.

A magyar képviselőházban Gaál Gaston mondotta, hogy a megszűnt nemesi osztály kiváltságos helyére új kasztot ültettek: a köztisztviselőt. Ez a megállapítás Magyarországra vonatkozik ugyan, de szinte hajszálpontosan ráillik a mi viszonyainkra is, ahol az arisztokrácia előjogait a lépten-nyomon megnyilvánuló bürokrácia sajátította ki magának. Ugylátszik a két ország között ebben a tekintetben nincsen különbség és ezért bátran magunkra vehetjük Gaál Gaston találó szavait.

Mó dern és valóban demokratikus államban annak minden polgára egyenlő a jogok élvezésében és egyenlő a kötelességek teljesítésében. A demokrácia szelleme nem ismer az állampolgárok között megkülönböztetést nemzeti, faji, telekezeti, foglalkozási vagy osztályszempontok szerint. Ennek dacára azt kell tapasztalnunk, hogy nálunk bizony minden szempontok fontos szerepet játszanak állami életünkben. Számtalanszor felpanaszoltuk már ama sérelmeinket, melyek kisebbségi mivoltunkban értek bennünket, de ugyancsak okuk van a panaszra azoknak is, akiket telekezeti, vagy osztályhelyzetük miatt ért mellőzés vagy bánatalom. Most azonban az életem másik oldalát regyük ki a napvilágra: a köztisztviselői kaszt kiváltságait állítsuk szembe az adófizető állampolgárok millióinak helyzetével. Nem azt akarjuk mondani ezzel, hogy Romániában a köztisztviselő dúslakodik a földi javakban és gondtalanul, bőségben él. Épen mi voltunk azok, akik már számtalanszor rámutattunk az állami tisztviselők és közalkalmazottak nyomoruságos anyagi helyzetére és illetékesemelését, a bürokratikus szellem restaurálásait követeltük. Jól tudjuk tehát, hogy a pontos, megbízható, lelkiismeretes közhivatalnokokra szükség van.

Nem helyeselhetjük azonban egy állam bürokráciájának indokolatlan túltengését, mert az csak az ország kárára válhatik. A kormányzati szellem Romániában is azt az elvet vallja, hogy a köztisztviselő kedvéért van az ország sokmillió lakossága, nem pedig ellenkezőleg. Ezt az elvet a gyakorlatban akként érvényesítik, hogy a dolgozó, adófizető, a terhek alatt roskadozó polgárok fölé, mint az állam dédelgetett kedvenceit helyezik a köztisztviselőket. Hogy egyebet ne említsünk, Romániában a köztisztviselők részére külön lakástörvény van életben és ennek alapján kevesebb lakbért fizetnek, rekvirált szobákban lakhatnak. Más vonatkozásokban is előjogokat élvez az, aki az állam alkalmazottja.

A dolgozó polgár robotol, verejtékezik, a míg a horribilis adóösszegeket ki tudja fizetni és mindezt a sok pénz- és erőáldozatot azért teszi, hogy abból az államszervezet személyzetét az állam eltartsa a közönség szolgálatára. Ehelyett azonban az állam éhbért fizet tisztviselőinek és különféle rendelkezéseivel arra törekszik, hogy a tisztviselők eltartásának egy részét is az adófizetőkre hárítsa. Hát ez az, ami már jogos tiltakozást válthat ki mindazokból, akik az ország érdekeit szívükön viselik. Tessék a polgárság által beüzemelt hatalmas adóösszegekből jól fizetett és szívesen dolgozó tisztviselőket alkalmazni és akkor nem lesz szükség arra, hogy az adózók bőrére menő kiváltságokkal hintsenek port az elégedetlen közalkalmazottak szemébe.

Izgalmak a cluji diákpörmai tárgyalásán.

Az ügyész és a védők szóharca. — Inzultáltak az egyik tanut. — A diákvezér támadó vallomása a kormány ellen. — Zárt tárgyalás. — Mentik a vádlottakat a tanuk és vádolják az áldozatokat. — Éjszaka is tárgyalják a Waiszlovich-ügyet.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának telefonjelentése.) A hatodik hadtest hadbírósa ma délelőtt zsúfolt tárgyalóterem előtt folytatta a rombolással vádolt diákok perének főtárgyalását. A tárgyalóterem előszobája telve van tanukkal, köztük néhány zsidó kereskedővel, akik ért-

hető izgalommal tárgyalják a tegnapi incidens, amikor egy zsidó tanut a diákok inzultáltak. A rendőrprefektúra ezért számos rendőrtisztet és detektivet rendelt ki, akik részint a tárgyalóteremben, részint a folyosókon helyezkednek el, hogy így biztosítsák a rend fenntartását.

Hogyan inzultáltak Waiszlovichot.

A tárgyalás megnyitása után elsőnek Pop Sándor oradeai közrendőrt hallgatja ki a bíróság Kereszturi-Olteanu Sándor egyik aférfjával kapcsolatban. Kereszturi ugyanis állítólag egy évvel ezelőtt súlyosan inzultálta Fuchs Ignác oradeai kiskereskedőt, aki az épen szolgálatot teljesítő Pop közrendőrtől kért segítséget. A rendőr nem tud arról, hogy Kereszturi lett volna Fuchs támadója. Réz Bertalan az oradeai Park-szálloda portása, az elnök kérdésére elmondja, hogyan játszódott le a Waiszlovich-féle affér. A portás szerint a diákok betörték a szálloda aiját és súlyosan inzultáltak Waiszlovichot, aki törrel a kezében védekezett a támadással szemben. Ezután minden részletében izgalmas és érdekes tanuvallomás következett. A bíróság elnöke Fuchs Ignác oradeai fűszerkereskedőt szólítja. A kereskedő kaftánban, minden izében reszkette meg végig a tárgyalóteremben, amelynek hallgatósága zajos megjegyzésekkel ad kifejezést nemtetszésének. Zbarcea elnök rendre utasítja a hallgatóságot. Fuchs Ignác az elnök kérdésére elmondja, hogy egy évvel ezelőtt az oradeai állomás közelében súlyosan inzultáltak. Zbarcea ezredes megkérdezi, hogy ki volt a támadó. Fuchs megfordult és rámutat a vádlottak padján ülő Kereszturira.

Kereszturi: Nem igaz, Maga a tanu sem vallotta ezt első ízben határozottan, annyira nem, hogy amikor kihallgatás céljából az ügyészségre megidézték, azt kérdezte a vizsgálóbírótól, hogy én nem vagyok-e sziguranca-detektív.

A védő osztályozza a tanuk állampolgárságát.

Badulescu védő megállapítja, hogy a tanu ellentmondásba keveredett.

Tanu: Én nem azért kérdeztem, mintha nem ismertem volna fel Kereszturit, hanem azért, mert azt hallottam, hogy ő detektívszolgálatot is teljesít.

Negulescu ügyész: Itt nincs semmi ellentmondás.

Statescu védő: Az ügyész ur nem prejudikálhat, nem állapíthatja meg, hogy van-e ellentmondás, vagy nincs. Különböben sem olyan fontos és hihető, amit a tanu mond.

A védő ezután kissé humoros megjegyzést tesz a tanura.

Negulescu: Figyelmeztetem a védő urat, hogy a törvény előtt mindnyájan egyenlők vagyunk. Ne tessék nyolcvanszázalékos állampolgárnak deklarálni a tanut.

Éles szóharcok az ügyész és a védők között. Az ügyész és a védők között éles vita ke-

letkezik, amelynek Zbarcea elnök vet véget. A védők ezután kifogásolják, hogy Fuchs magyar nyelvű vallomását egy altiszt tolmácsolja. Kéri a hadbírószágot, hogy egy magyarul tudó tisztet nevezzenek ki tolmácsnak, akinek intelligenciája és jogérzéke garantálja a helyes fordítást. A hadbírószág elfogadja a védők kérését és amíg az új tolmács megérkezik, elrendeli Lorin Popescunak, a romániai keresztény országos diákszövetség elnökének kihallgatását.

Badulescu védő: Kérem kihallgatni Lorin Popescut, az oradeai diákkongresszus elnökét, arra vonatkozólag, hogyan folyt le a diákkongresszus, hogy kezdték meg azt a kormány garanciájával és anyagi támogatásának segítségével, hogy leszögezhezzük, hogy mennyire hibás volt a hatóságok eljárása akkor, amidőn bünbakókként ártatlan diákokat hurcoltak a vádlottak padjára.

Negulescu ügyész: Ellenzem, hogy a tanu részletekről beszéljen. Szerintem csupán olyan eseményekről kérdezheti meg a bíróság, amelyek szoros összefüggésben vannak a vádlottakkal. Tiltakozom továbbá az ellen a hang ellen, amellyel a védő urak az államhatalom közegeit: a csendőrséget és rendőrséget aposztrofálják.

Statescu védő: Aposztrofálhatjuk, mert a miniszter számos rendőrtisztet elcsapott.

Negulescu ügyész: Az adminisztrációs ügy volt. A törvény azt mondja, hogy az államhatalom közegeiről gunyos hangon nem beszélhet.

A diákvezér vallomása.

A vitának ismét Zbarcea elnök vet véget, aki elrendeli Lorin Popescu kihallgatását. A diákszövetség elnöke közel másfél óras tanuvallomást tesz. Elmondja, hogy a kormány 100 ezer lej segélyt adott a diákkongresszusnak, hogy élelemmel lássák el annak résztvevőit. Tatarescu államtitkár megígérte a rend fenntartását és erről úgy gondoskodtak, hogy 350 diákellenőrt állítottak fel. Részletesen ismerteti a kongresszus első napját, majd kitér Fleischer Sándor oradeai újságíró inzultálásának történetére. Vallomása további részében állítja, hogy a magyar kormány ügynökei és budapesti kémei rendezték az oradeai szomorú napokat. A diákokat kövekkel dobálták meg, aminek következménye volt a Waiszlovich-féle affér. Azt az állítást, hogy egy zsidó újságíró szentelenül odamerészkedett a diákság nemzeti gyűlésére, amelynek főcélja épen

A borkiütések

A Kadum-kenőcs a székéket szárítja és tisztítja, egészséges, sima bort csinál. Fenséges minden viszketéssel és bõrgyulladás ellen. Sok szenvedést elkerülünk idejében használva a Kadum-kenőcsöt egzéma, székések, orbáncz, ruh. kiütések, horzsolások, hemoroidok, var. sümölcs ellen.

nyairól bejelentett interpellációját, mert arra csütörtökön azonnal válaszolni is akar. Azt hiszik, hogy a kormányelnök ezen az ülésen abbas a helyzetben lesz, hogy fontos kijelentéseket fejt a kölcsönre vonatkozólag.

Szürke tanácsülés Aradon.

Szabályrendeleteket tárgyalta a város tanácsa.

(Arad, február 29.) Ma délután négy órakor tartotta meg a tanács februári ülését, amelynek tárgysorozatán ugyszólván csak szabályrendeletek elfogadása szerepelt. Az ülés szürkén folyt le. Egyetlen incidens történt, ami azonban szintén csendes lefolyású volt. Az ülés elején Vostinár György szót kért és miután Angel István dr. polgármester nem adta meg a szót, Baga János-sal együtt eltávozott az ülésről. Gáspár János ki-nevezett tanácsstag letette az esküt, majd a tanács jóváhagyta a permanens bizottság ama határozatát, amelyen beolvastották a városi tisztviselők alanfizetésébe a pótlékokat, ami a jövőre nézve 200—2000 lejes fizetésemelést jelent. Ezután a látványossági adó beszédét felülvizsgáló bizottságba a város részéről dr. Moldovan Silviust választották meg, helyettese pedig Teodorescu Constantin lett. A temetkezési illeték, helypénz és a Maros kihasználásáról szóló szabályrendeletek második olvasásában is simán keresztülmentek, majd kisebb területátengedéseket hagyták jóvá. A közmunkamegváltásról szóló szabályrendeletnél Albu Livius javaslatára a köztisztviselőket nyugdíjásokat és hadirokkantakat felmentették ezen illeték fizetése alól, majd a vágóhídi illetékekről és a tudóstanatóriumról szóló szabályrendeleteket hagyták jóvá. A tárgysorozat ezzel ki is merült és miután sem javaslata, sem interpellációja nem volt senkinek, az ülés véget ért.

numerus clausus bevezetése volt, nem Kereszturi mondta neki. A legnagyobb igazság-alanság, hogy az a zsidó (Waiszlovich), aki ét román diákokat súlyosan megsebesített, szabadon van. Tessék őt is a vádoltak pad-ára ültetni — követeli energikus hangon. Vé-ül a hatóságok magatartását bírálja.

Popescu kihallgatása után Negulescu ügyész indítványozza, hogy akadályozzák meg a vallomásnak a lapokban való megjele-ését. Zbarcea elnök elutasítja az indítványt, mert nem lehet megakadályozni, hogy nyílt iadbíróági tárgyalásról ne jelenjenek meg údósítások a lapokban.

A délutáni zárt tárgyalásban Keller kapitányt is megvádolják.

A délutáni tárgyalást fél négykor nyitja meg Zbarcea elnök. A bíróság több tanu jelentéketlen vallomása után Crontiu Gyulának, a diákszövetség elnökének kihallgatását ren-deli el. Negulescu ügyész ekkor zárt tárgya-lást javasol, tekintettel arra, hogy Lorin Po-pescu vallomása terhelő adatokat tartalmaz a kormányra nézve. A bíróság zárt tárgyalást

rendel el, amely több, mint husz percig tartott. Utána Sanmarineanu újságíró, a Cuvantul ora-deai tudósítója tesz tanuvallomást. Védi Ke-reszturit, aki nem vett részt a rombolásokban és nem is látította fel a diákságot. Ismerteti Keller amerikai kapitány inuitálásának körül-ményeit. Elmondja, hogy a kapitány a kon-gresszus második napján megjelent a Nemzeti Színházban, ahol a tanácskozások folytak és felháborodásának adott kifejezést, hogy egy diákcsoport ültetett a Sonnenfeld-nyomda előtt, amely vállalatnál a kapitány állítólag ér-dekeltséggel bír. Kellert nyilatkozata után ud-variánsan felszólították, hogy hagyja el a kon-gresszust, aminek a kapitány eleget is tett, de rövid idő múlva ismét visszatért. Ekkor már erővesebben utasították ki. Az incidens azért következett be, mert Keller kapitány nagyon tiszteletlen hangon nyilatkozott a diákságról. Tudomása szerint Keller egy érdekelt pénz-csoporttól 100 ezer dollárt kapott abból a cél-ból, hogy Oradea zavart támasszon. Sanma-rineanu vallomása után az elnök a tárgyalást felfüggeszti és annak folytatását este kilenc órában állapítja meg.

Francia kölcsönt kap Románia.

A Blair-csoport alá is írta már az előzetes szerződést. — Románia igénybe veszi a népszövetségi kölcsönt.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Románia külföldi kölcsönével kapcsolatban ma gazda-sági körökben kedvező hírek terjedtek el. E szerint a francia Blair-csoport egyik képviselője Párisban kijelentette, hogy a kölcsön-tárgyalások a megvalósulás stádiumába jutot-tak és az erre vonatkozó megegyezés a leg-közelebbi napokban aláírásra kerül. Ez a hír megerősítésre talál a „Financial News” című angol közgazdasági folyóirat egyik legutóbbi számában is, amely azt a hírt közli, hogy tu-domása szerint a Banca Nationala és a Blair-csoport között folytatott tárgyalások a meg-valósuláshoz közelednek. A kölcsönrel szem-ben a román kormány kötelezi magát az 1913. évi 45 százalékos német kibocsátású kölcsön elismerésére. Az angol szaklap értesülése sze-rint a francia kölcsön csak kisebb méretű és nem is a román államnak, hanem a Banca Na-tionalának szól, minek következtében Románia

minden valószínűség szerint Kénytelen lesz a Népszövetség kölcsönét is igény-bevenni. A lap közlése szerint a Népszövetség márciusi ülésén a román kölcsön ügye is szóba fog kerülni. Más bucaresti-i forrásból úgy értesültünk, hogy Chiriacescu, a Banca Nationala helyettes kormányzója Párisba uta-zott. Utközben kiszállt San Remóban, hogy Ti-tulescu külügyminiszterrel találkozzék s meg-beszéléseket folytasson vele. Chiriacescu Páris-után Londonba is ellátogat.

A kormány egyébként renkívül optimista a külföldi kölcsön ügyében, bővebb fevilago-sítást azonban kormánykörök nem nyújtanak. Magánjelentések szerint a kölcsönre vonatko-zó prelimináris szerződést a Blair-csoport már alá is írta. A végleges szerződés megkötése néhány nap múlva bekövetkezhetik. Ezzel ma-gyarazzák Bratianu kormányelnöknek Radu-canu nemzeti-parasztpárti szenátorhoz intézett kérését, hogy halassza el a költségvetés hiá-

Utközben.

Feljegyzéseim életemről s eddigi pályafutá-somról.

Írta: FEDÁK SÁRI.

V. „Lánykám, sohse fogsz tudni táncolni!”

A bátyám, István, hat esztendővel volt idősebb, mint én és Kassán tanult a konvik-tusban, a fehérpapoknál. Kapott karácsonyra egy kis ponyfogatot. Nagyon szép kis lovat, kocsit, szerszámot. A kis lovat úgy hívták: Kedves. Bátyám mindenben ellentétem volt. Mindig úgy éreztem életünk folyamán, hogy neki kellett volna leánynak születni és nekem fiúnak. Szelid gyerek volt és mindig csak pap akart lenni. Mikor vakációra hazajött, folyto-nosan csak hókusz-pókuszokat csinált és mi-sézett. Én ezt mind nagyon nevettem. Semmi különösebb hajlandóságot nem éreztem az ily dolgok iránt. Nem azért, mintha nem lettem volna vallásos. Én is vallásos voltam, de csak a magam módja szerint. Rövidlátó lévén, so-hasem láttam, mit csinál a pap az oltárnál, so-hasem tudtam, „hol tartanak”. Külsőségekre, zenére, csemetésre nem igen figyeltem, mert mikor templomban ültem, nagyon el voltam foglalva a saját furcsa kis világgal. Vala-hogy úgy külön beszélgettem Istennel. Maga-ságos Isten, ha még megérném élve, hogy a beregszászi öreg templomban lehetne Hozzád imádkozni! Magyarul szólani Hozzád, mint régen! Külön beszélgetni Veled, mint gyermek koromban! Érdekes, hogy ez a külön beszél-getésem Istennel és furcsa módja a vallássá-gomnak ma is megvan. Nem úgy vagyok val-lásos, mint más. Nem szeretem a külsőségeket. Meggyőződésem, hogy az a legszebb és Isten-nek legjobban tetsző imánk, mikor azt mond-hatjuk: „Uram! Én a rám szabott kötelességet

ma is a legtisztább szívvvel teljesítettem”. Ez szerintem minden imádságnak a kezdete és a vége.

Szóval, hogy folytassam, Pista bátyám-nak a szép kis fogata, lévén ő jóformán állan-dóan Kassán, lassacskán az én birtokomba ment át. Megtanultam hajtani, befogni, sőt lo-vat és szerszámot pucolni! És a kis gígen be-köszáltam az egész környéket. Mindig egye-dül. Már akkor is mindig egyedül. — Beregszászt félkör alakban veszik körül a kedves szőlőhegyek. Az első az Ardói hegy. A máso-dik a Jánosi-hegy, a harmadik a Sároshegy, azután a Hosszúhegy, a Szunyoghegy és a Verebeshegy. A Szunyoghegy alatt van a temető. Hányszor hallottam temetésekneél:

— Viszik már szegényt a Szunyoghegy alá!

Gyerekkoromban mindig úgy gondoltam, hogy engem is oda fognak vinni. El sem tud-tam képzelni, hogy máshol is adatik örök nyu-godalom, mint a Szunyoghegy alatt. Későbbem gondolkodtam is sokat azon, hogy csináltak egy családi sírboltot. Milyen jó, hogy nem si-ettem vele. A Szunyoghegy azóta Csehszlová-kia lett: Ruszinszkó. Nem hiszem, hogy csa-ládom bármely tagja megtalálná Ruszinszkó-ban az örök nyugodalmat. Én soha. Ezek kö-zött a kedves, szelid szőlőhegyek között kóbo-roltam én éveken keresztül. Elmeséltem ne-kik minden bánatomat, örömömet. Szerettem a hegyeken túl menni. Onnan tiszta időben jól lehetett látni a munkácsi várat. A Jánosi-völgy ben, miután kibeszélgettem magam a mezei virágokkal, a sok pipitérről, katángkóróvak, tá-tikával, elővettem a zsebkendőmet és lenget-tem a munkácsi vár felé:

— Hej, Rákóczi! Hej, tündérszép Zrinyi Ilona!

Különös kis. grácia nélküli, hosszúkezű,

ügyetlen lábu lány voltam. Milyen furcsa lehe-tett, mikor hősises pózban, rajongó, csunya arcommal Rákóczi Ferencsel beszélgettem. Azután eleresztett kantárral, dülő utakon szép lassan, lépésben, haza. Szerettem dülő utakon járni. Közelebb volt hozzám a föld, a fű, a vi-rág. Furcsa, hogy ebben a társaságban milyen jól megértett együtt az istálló, a kocsipucolás, a ló, a parádéskocsi barát, a szerszámisztítás és a berepedt bőrű, piszkos kis kezek. Viszont ezekhez a mezei virágokhoz tartozott az a kis lány, aki ellopta a nagyok könyveit — szenti-mentális regényeket — lehasalt a kut mellé a földre és hosszú délutánokon keresztül olva-sott. Hiába kiabálták:

— Zsazsuka, hol vagy Zsazsuka, merre kószálsz megint? Zsazsuka, gyere, uzson-názn!

Zsazsuka csak olvasott, semmi által nem zavartatta magát, nyugodtan hasalt a földön, lapitva a kut mellett, teljesen védve és elrejt-ve az óriás orgonabokrok által. Hivhatták ezer szer, beszélhetek, amit akartak, a komoly, csunya kis fej báránypellegek között járt és mosolyogva tekintett le azokra, akik a földön járnak és emberi hangon beszélnek. Szegény emberek.

A mezei virágok és a Kedves pony-ló tár-sasága — sajnos — nem akadályozta meg azt, hogy tánciskolába kelljen járnom. Azért mon-dom: sajnos, mert nem szerettem táncolni, de még sehogy sem pászolt nekem a táncolás. Nem szeretném, ha nagyképűnek tartanál, ked-ves Barátom, de hidd el nekem, hogy nem pá-szolt nekem a táncolás. Így van, ahogy mon-dom. Kedvem se igen volt hozzá, de még ha lett volna is, nagyon ügyetlen, butapofájú gye-rek voltam a legegyszerűbb tánc lépéshez is. Csak anyám tulzott pedantériája volt az egész tánc tanulás.

Meghúsult a kisebbségi federáció mielőtt még megalakult volna.

Miért nem foglalkozik e kérdéssel a Magyar Párt hivatalos lapja? — Kräuter sváb vezér szerint e kérdés — nem időszerű. — A németek hivatalosan cáfolni akarnak. — A kisebbségi törvény. — Az állampolgárságok revíziója.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Egyik erdélyi lapban néhány nap előtt megjelent egy cikk, amelyben felvetődött a kisebbségi federáció eszméje. A lap közölte a német-párt elnökének, Hans Ottó Roth-nak nyilatkozatát, amelyben a német pártelnök az összes romániai kisebbségi csoportoknak szoros együttműködésére gondol. Egyöntetű vezetés alá kerülnének az összes kisebbségi pártok anélkül, hogy fel kellene adniuk a külön-külön pártkereteiket; a meglévő kisebbségi pártok federációja név alatt indulna meg az új kisebbségi szervezőmunka.

Ez az eszme tulajdonképpen először a bucovinai német lapokban vetődött fel és az ottani német lapok már hónapok óta cikkeznek e témáról. Ez a kérdés ma már felmerült a román sajtóban is és napról-napra jelennek meg cikkek, melyek különböző szempontok szerint bírálják a kisebbségi federáció gondolatát.

A román lapok megállapítása szerint a készülő kisebbségi federációnak tulajdonképpen két számottevő tagja lehetne: a magyarok és a németek.

Hiszen a többi kisebbségi csoportok, ma még mincserék annyira megszervezve, hogy az esetleges federációban számottevő szerepet kaphassanak. Viszont a német- és magyar-párt a készülő federáció nélkül is szoros szövetségben él egymással, úgy, hogy az állítólagos federáció ténylegesen semmi változást nem idézhetne elő a belpolitikai életben.

Feltűnő tényként könyvelni el mindenki azt, hogy úgy a magyar-párt hivatalos központi lapja, mint az erdélyi német hivatalos orgánok, mélyszélesen hallgatnak e kérdéstről.

A német-párt Bucarestben időző tagjai az Enescu-féle étteremben megbeszélést folytattak és e megbeszélésen részt vett egyik nárttag kijelentése szerint:

a német-párt kénytelen lesz kiadni egy hivatalos cáfolatot, ha a sajtóban továbbra is tartja magát a kisebbségi federáció gondolata.

A német-párt még egyáltalában nem foglalkozott a kisebbségi federáció tervével és nagyon kérdéses, hogy az időpont alkalmas-e egy ilyen terv szélesebb körben való megbeszélésére. Kräuter sváb vezér legutolsó nyilatkozata szerint a kisebbségi federáció, ma még nem időszerű.

Egyik ismert kisebbségi vezér az alábbiakban világította meg nekünk a kérdés hátterét:

— Én is időszerűtlennek tartom azt a vitát, mely megindult a kisebbségi federáció kérdésében. Nem azért tartom időszerűtlennek, mert még korainak tartom e terv megvalósítását, hanem azért, mert ez a federáció — minden előkészület és minden előkészítés nélkül — de facto — létezik. Nincs az a kérdés, amit a magyar- és a német-párt egymás között alaposan meg ne beszélne egymással. És a legutóbbi választás alkalmával kötött választási blokk azt is megmutatta, hogy a többi megszervezett kisebbségek is teljes mértékben hajlandók az együttműködésre. Ilyen körülmények között teljesen időszerűtlen e kérdés feszegetése.

Hiszen egy kisebbségi pártmber sem gondolhat komolyan arra, hogy meglazítva a pártkereteket, egyöntetű vezetés alá helyezze a kisebbségi pártokat. Amit pedig a Lupta ír, hogy a kisebbségi federáció eszméjét azért kellett életre, hogy a federáció megbizottja, mint kisebbségi miniszter a kormányban helyet foglaljon, nem egyéb, mint a valódi helyzet teljes félreismerése. Hiszen mindaddig, míg a kisebbségi kérdés intézményesen nincs rendezve, egyetlen kisebbségi politikus sem kapja arra, hogy a kormányban kisebbségi miniszteri tárcát vállaljon, mivel egy közönlük

való kisebbségi miniszternek az első huszonnégy órában legalább huszonnégyszer kellene benyújtania lemondását.

Kisebbségi törvényre van szükség...

Az én véleményem szerint azonban tiszta helyzetet kell teremteni a kisebbségek és az állam közti viszonyban. Nem lehet kitenni a kisebbségeket az alantas államközvegek jó vagy rosszakaratának. Határozottan és precízen meg kell állapítani a kisebbségi jogokat. És ezt akár egy szerves törvényben fektetjük le, vagy pedig a különböző törvényekben juttatjuk kifejezésre, az mindegy. De

a kisebbségi kérdés-komplexum végérvényes rendezését nem tudjuk elképzelni a kisebbségi törvény nélkül.

Nagyon jellemző az eddigi törvényhozásunkra, hogy például az elemi iskoláztatásról szóló törvényben alig egy-két soros mondat foglalkozik a kisebbségekkel és magában az alkotmányban is alig történik említés a kisebbségekről és tulajdonképpen csak indirekt uton szerezhethetünk ez alapvető törvényből tudomást arról, hogy ez országban kisebbségek élnek.

Az állampolgársági törvény revíziója.

Itt van még egy fontos kérdés. Amikor négy évvel ezelőtt a Marzescu-féle állampolgársági törvény készült, a kisebbségek legtöbb óhaja csak a levegőben maradt. Ismeretes tény, hogy 1919-ben a párisi nemzetközi egyezményben történt először rendelkezés az új területeken lakó polgárok állampolgárságára nézve. Ezt a nemzetközi szerződést a román parlament törvényként applikálta és be-cikkelyezte. Az 1924-es állampolgársági törvény tulajdonképpen e nemzetközi szerződés alapján készült és általános jogszokás, hogy egy újabb keletű törvény hatálytalanít egy hasonló kérdéssel foglalkozó régebbi törvényt.

Egy évre meghosszabbítják a lakbér-szerződéseket.

A miniszteri bizottság csak a bucaresti-i helyzetet vette mértékadóul. — A háztulajdonos- és a lakosok szövetség vezetőinek nyilatkozata. — Holnap lesz a végleges döntés.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A lakbérleti törvény ügyében kiküldött kormánybizottság azt a megoldást ajánlotta a kormánynak, hogy a 100 ezer lej évi bérig minden lakás bérszerződését egy évvel hosszabbítsák meg, ami ugyszólván az összes lakbérleti szerződések meghosszabbítását jelentené. Ezzel szemben a háztulajdonosokat jelentékeny lakbéremeléssel kárpótolnák. A Rador estji jelentése a következőket mondja: A minisztertanács holnap dönt véglegesen a lakbérleti törvény ügyében, valószínűleg olyan értelemben, ahogy a fentebbi jelentés szól.

Ez a bucaresti-i jelentés kétségtelenül nagy érdeklődést vált ki az egész országban, hiszen csak kétféle ember van ebből a szempontból, vagy háztulajdonos vagy lakó. Hogy a fentemlített javaslat következtében beállható új helyzetről pontos tájékozást nyerjünk, felkerestük dr. Steinitzer Pált, az aradi háztulajdonosok szövetségének főtitkárát, aki a következőket mondotta:

— Ez a bérszerződési meghosszabbítás véleményem szerint csak javaslat még és nem tudjuk elhinni, hogy abból törvény is lesz. A szövetség különben ma távirati uton felvilágosítást kért erre vonatkozólag illetékes helyen és érintkezésbe lép az összes szövetségekkel, hogy a javaslat ne emelkedhessen törvényerőre, mert ez voltaképpen azt jelenti, hogy az összes lakások bérszerződése meghosszabbodik egy évre, hiszen egész Erdélyben nincs olyan

B. figyelmébe ajánljuk

COLLI-EXPRESS

belföldi gyors csomagforgalmunkat. Egyszerű vasgámpapírba emballageba, vagy ládaba burkolt

5¹/₂ — 40 kg.

csomagokat továbbításra elfogadunk Erdély összes állomásaira. Uánvéteket kívánatra incassáunk. A csomagok rendeltetési helyüket 1072

24 óra alatt érik el.

Minden eddigivel gyorsabb és olcsóbb szállítási lehetőség. Előnyös szállítványbiztosítás.

Érdeklődjön a 63 vagy 216 telefonszám alatt.

König & Lázár

nemzetközi szállítók ARAD, Str. Bucur 3.

Ugyanez történt ebben az ügyben is. A nemzetközi szerződés szerint „sans au. un formalité” minden különösebb formalitás nélkül állampolgárrá lett mindenki, aki az új területeken élt, a Marzescu-féle törvény azonban hosszú kálváriás utat ír elő, mindazoknak, akik az állampolgársági bizonyítványt meg akarják szerezni. De ki állapíthatja meg ma azt, hogy e két törvény között alapvető eltérés van? Nagyon érdekes helyzet állhatott volna elő, ha valaki, aki nem tudta megszerezni az állampolgársági bizonyítványát, a Legfelsőbb Semmitőszéket kérte volna fel, annak elbírálására, hogy van-e eltérés a két törvény között és milyen formalitásokhoz lehet kötni az állampolgársági bizonyítvány kikézését.

Mint ismeretes, a belügyminiszterium elkészült az állampolgársági törvény revíziós javaslatával és az eddigi forgalomba került hírek szerint arról van szó, hogy újabb haladékok adnak mindenkinek arra nézve, hogy jelentkezzenek az állampolgársági listába

való felvételre. Meg kell azonban várnunk, míg a revíziós törvényjavaslat szövege nyilvánosságra kerül és csak akkor állapíthatjuk meg, hogy végre tényleg állampolgárságot fognak-e nyerni a „heimatlos” állampolgárok.

F. A.

lakás, amelynek évi bére magasabb volna 100 ezer lejnél. A bizottság a lakbér-határ megállapításánál csak a bucaresti-i viszonyokat tartotta szem előtt s nem az egész országot. Al lakók azonban így sem járnak jobban, mint hogyha megegyeztek volna házigazdáikkal. A javaslat ugyanis béremelésről tesz említést, a mely nem lehet más, mint a lakbéreknek aranyparitásra való emelése.

Munkatársunk beszélt dr. Zeiner Gusztávval, a lakók szövetségének titkárával is, aki a következő információt adta:

— Megkaptuk mi is a törvényelőkészítő bizottságnak ezt a tervezetét, ami annyit jelent, hogy az ország összes lakosai 85—90 százalékának bérszerződése egy évre meghosszabbodik. Megnyugtathatom a lakókat, az emelésre vonatkozóan, hogy a lakbéreknek aranyparitásra való emeléséről alig lehet szó. A bizottság — hír szerint — a békekérek 25—30-szorosára szándékozik emelni a béreket, ami ugyis elég súlyos megterhelés a mai jövedelemcsökkenések mellett. Legméltányosabb egy 22—25-szörös emelés volna és lehet, hogy a parlamenti tárgyalás során idáig is fog csökkenni az emelés. Közölhetem azt, hogy a már meghozott lakbérleti ítéletek se lesznek végrehajthatók. Ertesüléseink szerint az előkészítő bizottság erre vonatkozó tervét elejtette és ma már a miniszterium is belátta, hogy az eddig meghozott ítéletek végrehajtása lehetetlenségbe ütközik. Úgy hiszem különben, hogy pár napon belül végleg eldőlt ez az égetően fontos ügy — remélem — mindenki meglegedésére.

Szebbet, jobbat, gyönyörűbbet
még nem produkált a filmtechnika, mint a

„Heidelberg”-ben
vesztetem el a szívemet

Énekbetétekkel. - Saját zenével. - Prolog
zenekarral. M. A. R. 5-től, vetíti az

ERZSÉBET MOZGÓ

Irodalom és művészet

Heti műsor. Csütörtök: Szereltem rózsát. (B. bérlet.) Pénteken az egyházi ünnep miatt nincs előadás. Szombat délután négy órakor zóna-előadás: A peleskei nótárius. Este 8 és fél óra: Casanova. operett. (Új betanulásban és fényes kiállításban.) Vasárnap délután 3 óra: Koldusgróf. operett. (Mérsékelt helyárak.) Délután 6 óra: Az alvó férj. vígjáték. (Mérsékelt helyárak.) Este 9 óra: Casanova. operett.

Poór Lili és dr. Janovics Jenő együttes fellépte a Levél-ben. A fojtó levegőjű Sommeret Maugham-dramában két különleges értékű művész: Poór Lili és dr. Janovics Jenő lépett ma este fel az aradi színházban. Zsufolt ház, lelkes, szinte premierhangulat. Poór Lili fokozatosan emelkedő műsordarabjai közül a Levél különös lelki konstrukciója Asszonyában rögzítette le legjobban művészetének, egyéniségének sulyát. A drámák árnyalatai között ez a tónus pompásan simul nyolzá. Dr. Janovics Jenő az ügyvéd alakját véste ki sajátos művészi vésővel, a jellemábrázolás markáns vonásaival. A közönség sűrű tapsokkal köszöntötte dr. Janovicsot és egyben bucsuzott Poór Lilitől. Olasz Lajos férje nagyszerűen talált alakítás. A többi szereplők is lelkiismerettel szolgálták a tapsos, nagy sikert. (—6.)

Börtsök képkiallítása a Minorita Kulturház emeletén.

A Schubert-centennárium március 15-én lesz a Minorita Kulturházban. El ne felejtse ezt a dátumot és siessen magának jegyet biztosítani Oláh Sándor könyvkereskedésében, a Minorita-palotában.

Az aradi színházi iroda hírei. Csütörtökön a nagyszerű revű, a Szereltem rózsát van műsor. A közönség annyira megkedvelte a nagyszerű revűt, hogy minden este megtölti a színház nézőterét, valahányszor játszik a revűt.

A Peleskei nótárius szombat délután egészen olcsó helyárak mellett kerül színre elsőrendű szereposztásban. A szombat délutáni zónaelőadások, amelyek a színház mozihelyárrakkal rendez, egyre népszerűbbek lesznek, mert a közönség olcsó pénzért mindig elsőrangú előadásokat kap. — A Casanova. Barna Izsó valamikor diadalmos operettje amely nálunk mindig telt házakat vonzott, szombat este teljesen új betanulásban és fényes kiállításban kerül színre. A társulat énekes együttese fokozott ambícióval készül a reprizre, amely esemény lesz az idei szezonnak. A címszerep a leghálásabb bonvivánszerep és Galetta Ferencnek bőségesen alkalma nyílik kiváló kvalitásai kifejtésére. Lengyel Irén mint Pompadour asszony fog ezúttal ragyogni, de nagyszerű szerepeket kaptak Betegh Béby, Szentgyörgyi Mária, Győző, Deésy, Jung, Kun Oszkár és Kövály is. — A berlini kamara-opera háromnapos aradi vendégszereplése elé fokozott érdeklődéssel tekint Arad közönsége. Elsőrangú művészekből áll úgy az énekesszemélyzet, mint a zenekar és így a legkényesebb izlést is kielégítő előadásokban lesz része a közönségnek március 5., 6. és 7-én. A három estén csupa Aradon még sohasem játszott operát fog bemutatni a kiváló együttes, amelyben olyan nevek szerepelnek, mint: Holtorf, a neves rendező, Egenieff, a nagyszerű baritonista, aki a tavalyi bayruthi ünnepi játékoknak dédelgetett kedvence volt. A többi szereplő is egytől-egyig elsőrangú művész és az orchester is neves, hivatásos muzsikusokból tevődik össze.

Mezőgazdasági, kertészeti, méhészeti
könyvek SÁNDOR FERENC NÉL.

Megszűnik az aradi munkanélküliek népkonyhája

Vasárnap lesz utóljára ingyenes ebédkiosztás a városligetben.

(Arad, február 29.) Ma délelőtt folytatták a munkanélküli segélyek kiosztását az aradi prefekturán, ahol ma 31 embernek 200—1000 lelig terjedő összegeket adtak. A munkanélküliek városi népkonyhája még működik, azonban csak néhány napig már, mert a város

vezetősége rendeletet adott ki, hogy vasárnap fözzenek utóljára a népkonyhán, amely hétfő reggel tehát megszűnik. A megszüntetés oka az, hogy az erre a célra előirányzott pénz elfogyott.

Jön! **Henry Barbusse a Feu (Tűz)** Jön!
című regénye filmen az Apollóban

Goga szindarabja a bucaresti-i Nemzeti Színházban.

A szindarabban szereplő Goldmann volt az egyetlen zsidó a színházban. — A párisi Comédie színésznője játszotta a női főszerepet.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A darab főszerepét Mariora Ventura játsza, a párisi Comédia európai híru művésznője, aki négheti vendégszereplésre érkezett Bucarestbe és így nehezen lehet megállapítani, hogy a telt ház kinek tapsol, Gogának vagy Venturának. Három hétre előre el van adva minden jegy a Nemzeti Színházban, dacára annak, hogy a Ventura-előadásokra a jegyek árát háromszorosára emelte fel az igazgatóság. Csupa klasszikus darabokban lépett fel a nagy Ventura és egyedül Goga darabja volt az egyetlen eredeti szindarab, amelyet a párisi Comédia művésznője Goga kedvéért betanult. Gogának tulajdonképpen ez az első szindarabja és bizony sok fiatal kezdő szindarabíró szája húzódik keserű mosolyra, ha arra gondol, hogy nem minden kezdő szindarabírónak sikerül ilyen pompás körülmények között színpadra hozni darabját. Előre eladott táblás házak és a főszerepben a nagy Mariora Ventura. Mert Mariora Ventura tényleg csodálatos színésznő, nem csoda, ha a párisiak már évek óta a Comédia legnagyobb tehetségének tartják. Nekem szerencsét volt; még a legutolsó karzati állóhely is el volt már adva és így a Nemzeti Színház vezérigazgatójának jóvoltából csupán egy pótshéket kaptam, de ezt a zenekar előtt sikerült csak elhelyezni és így alig pár méter távolságból csodálhattam Venturát. A román színészek — szaválnak, még a modern szindarabokat is úgy játszik meg, mintha egy Shakespeare-dramában lépnének fel és a bucaresti-i közönség szívesen is hallgatja ezeket a pompás párosszal elmondott tirádákat. Ventura nem szaval — ő beszél, úgy beszél, mintha nem is a színpadon lenne, hanem ott ülne mellettünk egy oda-szorított pótshéken és a fülünkbe sugná, hogy szereti Andrei Galet-t, azt a tehetséges szobrászt, a Goga-szindarab férfi-hősét. Goga Mesterul Manole címet adta darabjának, a román Kőműves Kelemen-mondát dolgozta fel — modern változatban. A mesebeli Kőműves Kelemen, csak úgy tudta a várat felépíteni, ha feleségét befalazza a kövek közé. És Goga Mesterul Manole-ja, egy szobrász, aki szerelmes lesz egy birtokos feleségébe, hívja magával a szép fiatal asszonyt, de az nem bírja magát a megszokott környezetétől elszakítani. A szobrász elmegy, elkészíti az élete nagy művét és amikor az asszony megérkezik, hogy felkínálja magát, akkor a szobrász lemondan int: Már vége... a mi nagy szerelmünket beletemettem ebbe a szoborba.

A földszinten és a páholyokban csak estélyi ruhás hölgyeket lehetett látni és az urak kivétel nélkül smokingban jelentek meg. Mellettem egy ur ült, aki hatalmas látszóval vizsgálta végig a megjelent közönséget és aztán boldog mosollyal fordult felém: Hiába beszélnek arról, hogy az Averescu-párt letört, nézze, hányan jöttünk el. És ennek ez urnak volt igaza, dacára annak, hogy én már csak a darab harmadik előadására kaptam jegyet, de ezen az előadáson is ott lehetett látni mindazokat az arcokat, amelyeket annak idején a parlament páholyból is láthattunk. A volt Averescanus-miniszterek, képviselők, oraginációs főnökök, a volt kabinet-séfek, mind ott ültek a különböző páholyokban és fenntartott helyeken és amikor a második felvonás végén a színpadon megjelent Goga is, akár megint meg lehetett volna nyitni az averescanus-parlamentet.

Még a darabról szeretnék néhány szót mondani. Az első felvonás kissé nehézkesen indul. A szín egy sinaiai szálloda hallja és egy kis társaság ül az egyik sarokban — alsóznak. Az egyik urat Goldmannak hívják. Goldmann urnak nagy görbe és vörös orra van, pajeszt visel és nagyon gazdag. Az első husz percben csak Goldmannról van szó a színpadon, pompás viccek hangzanak Goldmann terhére, még a nagy Mariora Ventura is bájosan kacag a vicceken. De Goldmann szívesen tűri azt, mert örül, hogy részt vehet a valódi román bojárak között, kártyázhat velük, a görbe orra, a pajesze és a sok milliója dacára. A bucaresti-i zsidók — mintha csak összebeszéltek volna — nem nézték meg az új Goga-darabot és amint a mellettem ülő hatalmas látszóval felszerelt ur bizalmasan megemlítette, a színpadon lévő Goldmann ur volt az egyetlen zsidó a színházban.

A szobrászt az egyik legjobb bucaresti-i színész, Storin játszotta. Bámulatosan hasonlít ez a színész a német Weenerre, ugyanaz a hatalmas természet, széles vonásokkal meggyurt fel és a hangja szinte bömbölő-mélységű. Amikor a karjai közé kapta Mariora Venturát, ezt a vékony testű csupa-ideg asszonyt, mi, akik ott ültünk az első sorban, majdnem kedvet éreztünk, hogy felugorjunk a színpadra és segítségére siessünk a párisi Comedia nagy művésznőjének. Huszonhét szer hívták a lámpák elé Gogát a második felvonás végén. Amikor Mariora Venturával a karján megjelent az őrjöngve tapsoló tömeg előtt a színpadi lámpák fényében, a volt belügyminiszter arca halálsápadt volt, szinte zavartan hajtotta meg magát az ujjongó tömeg előtt. Egy kép szaladt elém, tavaly a kamara egyik ülésén ott állt Goga a miniszteri emelvényen, viharos ülés volt, a képviselők a padot verve vadul kiáltoztak, a nagy Averescu-párti képviselő-tömeg lázasan ordított, a liberálisok, a nemzeti-parasztpártiak rekedtre kiabálták magukat és Goga mosolyogva nézte ezt az izgatott, forrongó, őrjöngő képet. Mosolygott, mintha csak azt mondta volna magában: hisz ez csak játék. De most ott a rivalda előtt, a színpadi reflektorok fényében az arca kesernyés-komoly mosolyra torzult, talán Pirandellonak van igaza, ez az igazi élet és minden egyéb csak játék.

(F. A.)

Fantasztikus Océanrepülés.

Német mérnök két óra alatt Berlinből Sanfranciscoba akar repülni.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójának távirata.) Parsifal Agoston repülőmérnök fantasztikus tervvel foglalkozik. Véleménye szerint Berlinből Sanfranciscóig két óra alatt el tud jutni, azáltal, hogy az ugynevezett világűr-hajót hidrogén és oxigén-gázakkal hajtattja. Az alkotmány hosszukás, léghajószerű és telve van eltörnyőkkel, hatalmas hidrogén tartályokkal, gázelosztókkal s utasülékkel. A mérnök szerint a hajó a legnagyobb viharokon is husz másodperc alatt keresztültöri magát. Berlinből 12 perc az óceánig, innen 27 perc Amerikáig és egy óra múlva már Kanadában lehet az ember — Parsifal Agoston számítása szerint.

Aradmegyei malomtulajdonos borzalmas kálváriája Mexikóban.

(Arad, február 29.) Ackermann József újszentannai fiatalember történetét első sorban azoknak írom, akiknek az Igazság útmutatójára van szükségük, a délamerikai kivándorlásukhoz. Ackermann József 1926. augusztusában indult Újszentannáról és most, 1928. év elején, a Nyomor, a Szenvedés, a Megkorbácsolás, az Éhtiifusz című mexikói állomásokon keresztül eljutott

egy franciaországi kikötővárosba, Saint-Nazariebe és az ottani tébolydában sikoltja véres átkait

a sorsra és önmagára. Kisérjük el kálváriás útján ezt a ma huszonhat esztendő, összeroncsolt fiatalembert és okuljunk.

Ackermann József édesapjának malma volt Újszentannán. 1926-ban özvegyen hagyta feleségét és árván két gyermekét. A gazdanélküli malom nem jövedelmezett és az özvegy kénytelen volt tudni rajta. Az akkor

huszonnégy esztendő ifju elhatározta, hogy Mexikóba megy, dolgozni, robotolni fog, hogy visszaszerezze az elvesztett vagyont.

A malom eladási árának egy részét befektette a mexikói utba: a hajóstársaságra, az utlevélre sokezer lej uszott el, de végre kevés pénzzel, sok bizalommal, reménnyel, nagy akaratútnak indult Ackermann József. Természetesen csak harmadik osztályra jutott és bizony nagyon sokat kellett szenvednie. Megbirkózott a tropikus égő őrjítő forróságával, többszáz emberrel összezsúfolva, a férgékkel, a betegségekkel, de megérkezett egészségesen, mert Ackermann József derék, erős fiu volt, akit vasgyarónak neveztek idehaza.

Na, most menjünk munkát keresni. Felkutatja a Mexikóban élő magyar és német honfitársait. Mindenütt így fogadták:

— Kár volt kijönnie, fiatalember. Mi is csak

nyomorgunk, éhezünk, robotolunk s megpróbálunk pénzt gyűjteni, hogy megszökjünk ebből a pokolból,

ahol csak lealjasított rabszolgák vagyunk. Itt csak szenvedni és meghalni lehet.

Azt ajánlották neki, hogy menjen északra. Ott talán kevesebb az ember és több a munkaalkalom. Ackermann Józsefben volt energia. Felment északra. Faluról-falura vándorolva, az éhségtől meggyötörve jutott el egy spanyol kávéültvényes farmjához. A földeken feketére égett, csontra száradt bőri emberek dolgoztak. Ajkuk duzzadt volt, szemükben az éhség láza égett. A fiatalember közéjük ment. Láttott közöttük jól táplált korbácsos embereket, akik ha egy-egy szerencsétlen elalélt a átkasztó melegben, korbáccsal verték bele vissza az öntudatot. Nagyon sajnálta őket Ackermann. Azt hitte, hogy indiai-benzülöttek, de azért még is sajnálta, mert hiszen azok is emberek. Egyszerre fájdalmas nyögést hall:

— Jaj istenem, megfulladok...

Igy, magyarul jajdult fel ez a sóhajtás, egy ösnevész, meggyötört ember ajkáról. A fiatalember

szívébe egyszerre döbbent bele az öröm és a fájdalom. Magyar szó... magyar ember... szegény, szenvedő magyar ember... Beszélgetni kezdett

vele:

— Menekülj innen fiam — nyögte — menekülj, mert itt el kell adni a lelkedet, a testedet, hogy egy falat fekete kenyérhez, egy falat romlott halhoz jussál. Menekülj! Itt a panaszkodást korbáccsal orvosolják...

Nem folytathatta, mert végigsujtott mezeten hátán a felügyelő korbácsa. Valamit ráordított a szegény magyarra, aki nyögve folytatta munkáját. A korbácsos ezután a fiatalemberhez fordult. Érthetetlen szavakat mondott neki, majd karon fogta és elvezerte egy nagy téglapületbe. Ott

egy irodába ültették le. Mosolygós képü,

Az életerős fiatalember beleőrült a hihetetlen szenvedésekbe. Szülei hazahozták, de a hajón kitört rajta a téboly. Most egy franciaországi kórházban ápolják.

köpcös ember fogadta és németül kezdett vele

Beszéli:

— Munkát akarsz fiam? Itt kaphatsz és ha szorgalmas vagy, nagyon sok pénzt kereshetsz.

— Itt nem akarok munkát. Hiszen láttam, hogy kinozzák az embereket. Láttam, hogy ennek össze honfitársaim az éhségtől és a fáradtságtól. Nem, nem itt akarok dolgozni, hanem ott, ahol emberibb a bánásmód.

— Ne okoskodj fiam. Mexikóban mindenütt egyforma. Azok pedig, akiket te láttál, mind bűnös emberek. Rabok. Kényszermunkára ítélték őket. Te, látom, hogy erős fiu vagy, sokra viheted. Neked jó dolgod lesz.

És beszélt neki a kis köpcös ember pénzről, vagyonról, családjáról, hazájáról, ahol várják, ahová három esztendő múlva (ennyire kell leszerződnie) hazatér sok pénzzel. És

olyan szépen beszélt és Ackermann olyan éhes volt, hogy aláírta a szerződést. Ő is kikerült a kávéültvényekhez, őt is kintarták, korbácsolták,

ha megakart szökni, elcsukták és éhezettették. És Ackermann József arcára is rászáradt a bőr és ő is nyögött, mint a többiek, amikor véres csikot hasítottak a szíjnak meztelen hátán. Egyszer a fiatalember összeesett és hiába csaptak le a korbácsszíjak a hátára, mozdulatlan maradt. Bevittek

a mexikói kórházba, ott megállapították, hogy éhtiifusz támadta meg. Nehány hétig fekiúdt ott és „gyógyultan” elbocsátották. De a sok éhezés és szenvedések összeroncsolták idegeit,

beteggé tették agyát. Az uccán kitört rajta a téboly. Ismét a kórházba került; a tébolydába. Három hónap múlva onnan is elbocsátották, mert az orvosok szerint meggyógyult. De Ackermann József bomlott agya most már elzárkózott az öröme és szenvedések elől. Mánikusan, letargiában róttá az utcákat és felszedte a hulladékokat, hogy éhségét csillapítsa. Egy német család megszánta és magához vette. Nyolc hónapig maradt ott.

Visszavonták az aradi Egyesült Bank fiókja ellen tett feljelentést.

(Arad, február 29.) A megbukott Egyesült Bank ellen beadott feljelentések között szerepelt az ineu (borosjenői) „Sava Brancovici” gimnázium feljelentése is, amelyet az iskola igazgatósága néhány nappal ezelőtt nyújtott be az aradi ügyészségen a „Pénzügyi ineu (borosjenői) fiókjának vezetője, Kardos Jenő igazgató ellen. Ez volt az egyetlen feljelentés, amelyet nem a központ vezetősége ellen tettek s mivel a többi feljelentésben hangoztatott hasonló vádak tartalmazott, annál nagyobb meglepetést keltett, hogy a mai napon visszavonták azt. Ma délelőtt ugyanis megjelent az ügyészségen az ineu gimnázium igazgatójának jogi képviselője és Niculescu főügyészhez intézett beadványában bejelentette, hogy az Egyesült Bank ineu (borosjenői) fiókjának vezetője, Kardos Jenő igazgató ellen benyújtott feljelentést a „Sava Brancovici” gimnázium igazgatósága nevében visszavonja, annál is inkább, mert időközben meggyőződést szerzett az irányban, hogy a betétek elfogadása körül Kardos nem követett el visszaélést, amennyiben ő maga is csak utólag, helyesebben az utolsó pillanatban értesült arról, hogy a központ súlyos válságba jutott és inzul-

Tartós, elegáns és olcsó

Gyári lerakat Aradon: Neumann-palota, Matzky-cukrászda helyén.
Vezető: Lányi Marcell.

A német család érimkezésbe lépett Aradon: takó családjával, innen pénzt küldtek messzi Amerikába és Ackermann József elindult hazaiel. A hajón ismét

kitört rajta az örület. Üldözési mániája volt. Azt hitte, hogy meg akarják ölni és egy izben csomagjait felhordta a fedélzetre, bedobálta a tengerbe és maga is bele akart ugrani.

— Segítség! Segítség! — kiáltott magyarul egy asszonyi hang. Ackermann a magyar szó hallatára megfordult és egy ószhaju asszony állott előtte: Czifra Jánosné, az ismert aradi uriaszony, aki, mint ismeretes, Mexikóban járt és épen jött haza Aradra. Ettől a perctől megnyugodott, de tovább is buskoinor maradt. Amikor a francia partra, Saint-Nazariebe befutott a hajó, ismét kitört rajta a téboly. Elhelyezték az ottani kórházba. Czifra Jánosné pedig Aradra érkezett és értesítette a fiu édesanyját a tragédiáról. Itt egy különös tévedés történt. Saint-Nazarie helyett Saint-Lazare értettek és azt hitték, hogy a fiu az ilyen nevű párisi kórházban fekszik. Azonnal irtak Párian Iván aradi származású ifju szobrászművésznek, aki jelenleg Párisban tartózkodik, hogy keresse fel a szerencsétlen fiut. Megjött a válasz; Ackermann József Páris egyetlen kórházában sem található. Végre

a mai napon minden kiderült. Hunyár Algernon aradi ügyvéd hivatalos értesítést kapott Saint-Nazarieből, hogy ott ápolják

Ackermann Józsefet. A család azonnal intézkedett, hogy a szerencsétlen, örütségbe hajszolt fiu visszakerüljön Aradra. Ez Ackermann József története. Okulhatnak belőle azok, akiket illet.

Pilis Géza.

vens lett. A feljelentés visszavonása természetesen kedvező atmoszférát teremtett az Egyesült Bank központi vezetősége ellen megindított vizsgálat ügyében is, amelyben már a legközelebbi napokban érdekes fordulatot várunk s bizonyosra vesszük, hogy Sotirescu vizsgálóbíró óvadék felajánlása esetében szabadlábra helyezi dr. Éles Géza, Kartos Aladár és György Ignác igazgatókat, a vagyonbukott pénzügyet három meghurcolt áldozatát.

— Kétmillió gyáregés. Ramnicul-Valceából jelentik: Hatalmas tűz pusztított az elmúlt éjszaka a ramnicul-valceai Langfeld Alfréd-féle dugógyárban. Eddig meg nem állapított okból valamivel éjjel előtt hatalmas lángok csaptak ki a dugógyár emeleti helyiségeiből, amelyek rövidesen az egész gyárépületet elborították. A tűzoltóságnak csak emberfeletti erőmegvesztéssel sikerült a tüzet a hajnali órákban elfojtani. Az oltási munkálatoknál segédkezett a gyáros 18 éves fia, Langfeld Walter is, aki közben a szomszédos ház tetejéről lezuhant és súlyos belső sérüléseket szenvedett. A kár meghaladja a kétmillió lejt.

Tudja-e, hogy a budapesti Royal Apollo ötödik hete játsza a

A Ganges papnőjét

Bernhardt Goetzl

Ma utoljára az Apelloban

Rendes olcsó helyre

H I R E K.

Mi történt tanár ur?...

Aggodalmas sorok Voronov Szergejhez.

Monsieur.

méla megdöbbenéssel olvasom, távol keleti híve, itt a Maros partján; én, hogy veszélyes fellegek fenyegetik dushaju fejét. Ijedten is némileg, mert hiszen jó sok ezren, kik biztunk Önben megingottunk derűs hitünkben és váraink, miket építettünk színes reménykövekből — hajh — be omladoznak!... Hát hogy is csak professzor ur?... Az Ön becses neje valókeresetet adott be Cannesben Ön ellen?... És azért akar elválni, mert Ön elhanyagolja kedves felesége önagságát?...

Nem értem ezt a dolgot. Mi az, hogy elhanyagolja?... És pont Ön, igen tisztelt tanár ur, aki majommirigyével és operációs késével a hanyag és lagymatag férfiakat szorgalmasította meg? Akinek nevét boldog esti imáikba foglalták ujreményű feleségek és szeretők? Hát hogy tehetett illent mon cher Voronov, hát hogy tehetett illent?!... És éppen Cannesben történik meg ez magával?... Az azur ég alatt? az örök tavasz helyén, illatok, pompázatos virágok, a mindig elevenen égő csókok között? Ahol még a lietvenéves svéd király is bizonyos legényeskedési hajlamokat árult el az „isteni” Suzanne iránt, pedig az öreg uralkodó nem is volt páciense kegyednek? Pont itt jutott becses neje arra a fájdalomosan egyoldalú tapasztalatra, hogy ön elhanyagolja a derék nőt?...

Monsieur. Ön nem gondolta meg, hogy mit cselekszik. Ezzel a válóperrrel veszélybe került sok minden. A megfiatalítás lehetőségének hite, az orvostudomány és a sebészet új korszaka, a páciensek vállalkozó kedve és jó pénze, a hit, romény és szeretet, sőt — lea- not lea- — az ön férfiúi tekintélye is. Mert — és így gondolkoznak ezren, meg ezren — hogyan bizzanak a nőelhanyagolásban kénytelenül-kellettlenül szenvedők, abban, aki maga is e bajban leledzik. Aki ellen, — mint oly sok páciensével történt „kezelés előtt” — szintén válópert indított az inséges asszony. Hogyan reméljenek attól valamin, aki bort prédikál és maga — csak vizet lihat.

Monsieur; emberek vagyunk és mi sajnáljuk Önt. De van még egy mód. Mentse meg, ami menthető. Operáltassa meg magát saját módszere szerint egy ügyes asszisztensével és — mit lehet tudni — hátha visszavonja kedves felesége a válópert. De gyorsan, mert veszélyben az egész ipar! Így talán majd helyroáll a madame Voronov által oly erőlyesen megbillentett egyensúly. Fogadja Monsieur egyébként kissé ellanyhult bizalmam és megrendülésem őszinte kifejezését: Föthy Ernő.

— Filotti rendőrprefektus Bucurestiben. Filotti Zamfir aradi rendőrprefektus hivatalos ügyek elintézése végett Bucurestibe utazott. Távolléte alatt Andreescu rendőrigazgató helyettesíti.

— Hindenburg afgán herceg lett. Berlinből jelentik: Az afgán király ma átnyújtotta Hindenburgnak a legnagyobb afgán kitüntetést, amelylyel hercegi cím jár. Ezt a magas kitüntetést eddig csak Mussolini és Doumergue francia köztársasági elnök kapták.

— Nagybójtó zenetiltalom. Az aradi államrendőrség figyelmezteti az érdekelteket, hogy pénteken, március másodikán, a nagybójt első péntekjén színházi, mozi és egyéb nyilvános előadások szünetelnek és a kávéházakban, vendéglőkben zenetiltalom van.

— Aradváros gépezemigazgatója Bucurestiben. Kauffmann Kamil gépezemigazgató ma délután öt óraker Bucurestibe utazott, hogy eljárjon a legfelsőbb műszaki tanácsnál az autóbusz-árlejtés feltételeinek jóváhagyása ügyében.

— Horthy Miklós kormányzó jubileuma. Budapestről jelentik: Holnap ünnepli Horthy Miklós kormányzó államfői voltának nyolcadik évfordulóját. Ez alkalommal Zsitvay Tibor elnök ünnepélyes enunciaciót tesz a képviselőházban.

— Torokgyulaudatól, néhatól, influenzaától mentésül, ha rendszereseg megogat ANACOT szert.

Stresemann fontos tanácskozása Rothermere lorddal.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Nizzából jelentik lapunknak: Hír szerint Rothermere lord szigorú inkognitóban három napig Cannesben tartózkodott, ahol

Stresemannal döntő fontosságú tanácskozáso- kat folytatott. Állítólag ezzel volt összeköt- tésben az, hogy Stresemann magához rendelte a párisi és londoni német nagyköveteke- t.

Görögország Konstantinápoly elfoglalását tervezi

A volt görög diktátor szenzációs leleplezése.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Athénből jelentik: Pangalos, volt görög diktátort tegnap kihallgatta a par- lamenti bizottság. A kiszivárgott hírek szerint a kihallgatás alkalmával, amely zárt tárgya- lason történt, szenzációs leleplezés történt. A volt diktátor memorandumot terjesztett elő, a melyben titkos görög-jugoszláv szerződés- ter-

vezetet ismertetett. A tervezet záradéka ki- mondja, hogy ha Görögország a szaloniki-i ki- kötőben hajlandó engedelményeket nyújtani, akkor számíthat Jugoszlávia támogatására a törököknek Konstantinápolyból és Keletráciá- ból való kiverése ügyében. Pangalos szerint a tervezetet Mialokupolos jelenlegi külügy- miniszter készítette.

Az új házak öt évig adómentesek.

Pénzügyminiszteri rendelet az adókető bizottságokhoz.

(Arad, február 29.) A pénzügy- minisztérium legfelsőbb pénzügyi osztályától rendelet érkezett ma az aradi pénzügyigazga- tósághoz, amely rendelet az új házak és laká- sok megadóztatása körüli bizonytalanságot végérvényesen eloszlatja. Ugyanis ezeket az új házakat és új lakásokat egyes adókető bi- zottságok adóalapnak tekintették, mások vi- szont adómentesnek nyilvánították.

A körrendelet szerint az új épületek épen ugy, mint a régi házakhoz hozzáépített új szo- bák, ha lakhatási célokat szolgálnak, az épít- keztől számított öt évig adómentességet élveznek, úgy az elemi, mint a globális adó

tekintetében. Hogy az új épületek tulajdonosai elnyerhessék az adómentességet, kötelesek az adókető bizottságoknak a polgármesteri hivataltól kiállított felhatalmazást felmutatni, amelynek alapján az új házat, vagy a régi ház új dependanceát felépítették.

A pénzügyminisztérium új rendelkezései csak olyan épületekre vonatkoznak, amelyek lakáscélokra szolgálnak. Kereskedelmi cé- lokra szánt új épületek, különösen üzletek és műhelyek, nem mentesülnek az adó alól. Az adófellebbviteli bizottságok utasítást kaptak, hogy az összes olyan jegyzőkönyveket sem- misítsék meg, ahol az új lakáscélokra szolgáló épületek megadóztatásáról van szó.

Pongrácz Elemér

(Prikulles) Kolozsvár kedvenc cigányprimása
ma és a következő napokon a
Vadászkürt kávéházban hangversenyez

— A sajtó vasárnapi munkaszüneté. Bucu- restiből jelentik: A munkaügyi miniszter ma döntött a sajtó vasárnapi munkaszüneté tár- gyában, olyan értelemben, hogy a lapok nem jelenhetnek meg hétfő, vagy ünnep utáni reg- gel, mert a szerkesztői személyzetnek 24 órai pihenője van, a nyomdákat pedig hétfő reggel kilenc óráig zárva kell tartani.

— Katholikus főpapok értekezlete. Bucu- restiből jelentik: A katolikus főpapok Cisar- ersék elnökletével holnap értekezletet tartan- nak, amelyen megvitatják a Lapedatu-féle kul- tuszreformot.

— Érdekes ajánlat egy aradi ucca kikö- vezésére. Ismeretes, hogy a város idei költ- ségvetésében számos uccakövezést törölt, mert a megcsökkentett bevételekből nem le- het fedezni a kövezések költségeit. Ezzel kap- csolatosan a városhoz ma ajánlat érkezett, amely érdekes, új rendszert akar bevezetni. Russó György, Sava Raicu (György-uccai) háztulajdonos kérvényt nyújtott be a város- hoz, amelyben bejelentette, hogy ő hajlandó kiköveztetni az ucca egyik nagyobb részét, ha a város a szükséges követ és homokot dij- mentesen adja neki. A város vezetősége ter- mészetesen örömmel kapott az ajánlaton és az illetékesek titokban azt remélik, hogy a pél- da hatni fog és a közel jövőben több háztulaj- donos ad be hasonló tartalmú kérvényt.

— Tüzipusztulás fenyeget egy falut. Bucu- restiből jelentik: Moinestiben ma délelőtt tűz ütött ki, amely több házat elpusztított. A tüzoltóság tehetetlen a nagy széllel szemben, ezért Bacauból kértek segítséget. A tűz lap- zártakor még tart.

— Gyomorbeteg legégszégesebb itala: egy csésze tejhez 3 kávéskanál Ovomaltine.

— Megkárosított aradi asszony. Weisz Ja- kabné, a Sír. Matei Corvin (Hunyadi-ucca) 4. számú ház lakója feljelentést tett az aradi állam- rendőrségen egy Turi Gyula nevű ember ellen, aki állítólag Maté árnevet használva, hamisított ok- mányokkal több ezer lej erejéig megkárosította. Turi-Maté megszökött Aradról és a rendőrség be- vezette a nyomozást kézrekerítésére.

— Beöthy Zsolt gyűjteményét egy amerikai tröszt akarja megvenni, Budapestről táviratozzák: Beöthy Zsolt egyiptologiai gyűjteményét, amely 544 ritka régiségből áll, egy amerikai tröszt busz- ezer dollárért megvenni akarja. A szovietkormány szintén ajánlkozott, hogy a pétervári egyetem cél- jaira megvásárolná a gyűjteményt.

— Megsemmisített felmentés. Nagy érdekfö- dést keltett annak idején az aradi törvényszék íté- lete, amely a csalás miatt vád alá helyezett Popa Jusana drauti asszonyt felmentette. Popa Jusana ellen a Timisiana bank tett feljelentést, azon a cí- men, hogy a címére Amerikából érkezett 600 dol- lár jogtalanul vette fel, amennyiben az összeg kifizetése a pénzüzetet egyik tisztviselőjének elnö- zéséből, tévedésen alapult. Popa Jusana azonban igazolta a törvényszék előtt, hogy előzőleg több ízben kapott pénzt Amerikában élő unokaöccsétől, tehát jóhiszeműen tartotta meg a bank penzkül- deményét. A banktisztviselő egyébként érdekes té- vedése onnan ered, hogy az amerikai átutalásokat költségmegtakarítás céljából táviratilag bizonyos jelszó megjelölésével intézik. A kérdéses 600 dol- lár átutalásakor az illető amerikai bank az „Eastham” jelszót használta. A Timisiana bank jelszó-jelvezésében Eastman is szerepelt s ez Popa Jusana drauti asszony címét jelentette. Csak később derült ki aztán, hogy a jelszót a tisztviselő elcserélte. Epen ezért a bank nem nyugodott bele az aradi törvényszék ítéletébe s felebbezés kövel- kezésében az ügy a timisiorai tábla elé került, a mely mai tárgyalásán megsemmisítette az első foku ítéletet és újabb törvényszéki tárgyalást rendelt el az ügyben.

1928-as
Gramofonlemez új donságok
megérkeztek
Oláh Sándor céghez
Minorita-palota. 1168

— Lengyelországban elítélték a két repülőgé- ptolvaj cseh katonát. Varsóból jelentik: Ismeretes, hogy két cseh katona annak idején repülőgépen Lengyelországba szökött. A lodzi törvényszék ma ítélték a két katona ügyében, akiket tiltott ha- tárátlépés címén vont felelősségre. A törvényszék Mikát négy, Mareket három évi fegyházra ítélte. A két katonát büntetésük kitöltése után kádák Csehszlovákiának.

— Thèmes új tánckolont kezd március 7-én a városligeti tánctermben.

— Helybenhagyták a magyarországi papgyilkos büntetését. Budapestről jelentik: Schmidt Ferenc két évvel ezelőtt a jakabszállási templomban lelőtte az oltárnál imádkozó Magyar György plébánost, amiért a törvényszék és a tábla életfogytiglani fegyházra ítélte. A Kuria mai tárgyalásán helybenhagyta a tábla ítéletét.

— Az iparos jövője. Szerdán este az Iparos Otthon szabadegyeteme kapcsán Moskovitz Izidor ismert aradi iparosvezér, az Iparos Otthon elnöke, magas nivóju előadást tartott. Előadása a mai iparos kritikus helyzetének jellemzése után irányt mutató szempontokat vetett föl. Moskovitz Izidor a jövő fejlődés alapját a szakmai szindikátusok és a szövetség nélküli mozgalom nagyarányú megerősödésében és kifejlesztésében látja. A szép előadást Reinhart Gyula elnök meleg szavakban köszönte meg az előadónak, akit a szépszámú közönség is lelkesen ünnepelt.

— Tűr a budapesti művésztelepen. Budapestről jelentik: A Baiza-ucca 23. szám alatt levő művésztelep ma kigyulladt. A tűzoltóság hamarosan kivonult, azonban hogy megmentse a nagyértékű festményeket és műkincseket, víz helyett poroltót használt, ami nagyszerűen bevált. A tető és padlás elégett, de a műkincsek megmentése sikerült.

— Halál helyett életfogytiglani fegyház. Budapestről jelentik: A Kuria ma ítélkezett Gröller Mihályné ügyében, aki — mint annak idején megírtuk — felbújtotta Lucska Gusztáv pesterzsébeti napszámot, hogy ölje meg férjét. A tábla kötél általi halálra ítélte Lucska Gusztávot és Kovács István nevű cinkosát pedig életfogytiglani fegyházra. A Kuria ma életfogytiglani fegyházra változtatta át a halálos ítéletet, míg a többi ítéletet helybenhagyta.

— Katholikus hitközségi közgyűlés Chlorocon. Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta a gyoroki róm. kath. hitközség rendes közgyűlését Roszmann János plébános elnöke alatt. A közgyűlés napirendjén mindössze két pont szerepel, még pedig az egyházmegyei főhatóság rendelete az egész egyházmegye területére kiadott egységes szabályzat elfogadása és az egyháztanács megválasztása. Mindkét pontot a csekély érdeklődést mutató hitközség — mindössze 21 hitközségi tag volt csak jelen — egyhangulag elfogadta, illetőleg az egyháztanácsba egyhangulag a következő 24 tagot választotta be: Balázs Szilveszter, id. Barabás István, ifj. Bartis Lajos, id. Bartis Lajos, Benkő Gyula, Bieber János, Bisztriczky Károly, Cservinszky István, Domány János, Eder János, Kató András, Kiss Mihály, Klósz Márton, Koller Lajos, Kopp Gyula, Kömüves József, Mészáros Sándor, dr. Nagy Orbán, Obornvák Károly, Paul Antal, Schmidt János, Székely Árpád, Veress Rezső és dr. Vitos Pál.

— Nyugdíjasok figyelmébe! Az állomáson fizetett nyugdíjasok március 5-én, hétfőn vehetik fel illetményüket. Az Acsev-nyugdíjasok illetményeit megsűrgöttük, egyben értesítjük őket, hogy a legközelebbi nyugdíjki fizetés nem az Acsev-palotában lesz. Erre nézve megkeresést intéztünk a CFR. kerületi főnökségéhez, hogy a legközelebbi nyugdíjat már a CFR.-palotában fizessék és az arcképes igazolvány szolgálhasson a személyazonosság igazolására. Ebben a kérdésben felkerjük Tüdös Béla nyug. igazgatót, Rényi Miklós főfelügyelőt és Schellenber Béla főmérnököt, hogy március 1-én délelőtt 11 órakor jelenjenek meg a CFR.-palotában a földszint 6-os számú irodában. A pénzügyigazgatóságnál fizetett nyugdíjasok nyugdíjuk felvételénél ott helyben intézhetik el bejárkozási és tagdíj fizetésüket. Kovács József és Szűcs György pénztárosok, Sárkány Antal ellenőr, mint egyesületünk tisztviselői, rendelkezésre állanak. A felsorolt tisztviselőket kérjük, hogy március 2-án délelőtt 10 órakor jelentkezzenek Endrődi irodafőnöknél, az elhelyezkedésük ügyében. Első nap Reinheimer főfelügyelő titkárunkat is felkerjük segítségére. Az egyesület nevében: Weot Manó.

— Menetrendváltás az Aradhegyaljai h. é. vasuton. Az Aradhegyaljai villamos vasut utolsó vonatai folyó hó 5-től kezdődőleg 20 perccel később, vagyis következőképp közlekednek: Aradról 18 ó., Pankotáról 17 ó. 53 p. és Radnáról 18 ó. 10 p.-kor. A többi vonatok menetrendje változatlan marad.

Mélységbe zuhant a timisoarai személyvonat mozdonya. Szerencsésen végződött az izgalmas vasuti katasztrófa.

(Az Aradi Közlöny craiovai tudósítójának távirata.) Idegborzongató szerencsétlenség érte ma hajnalban a Balota-völgyben a Bucaresti—Timisoara között közlekedő reggeli személyvonatot. A szerelvény rendes menetsebességgel haladt, alig hagyta el Evghenita állomást, amikor a mozdony a lejtős pályán kisiklott és elszakadva a szerelvénytől, a mélységbe zuhant. A mozdony kisiklása leírhatatlan pánikot idézett elő az utasok között, annál is inkább, mert a mintegy 400 méteres lejtőn

a vonat alig száz métert ereszkedett csak le. A kalauzok azonban nem veszítették el fejüket és erős fékezéssel sikerült a szerelvényt megállítaniok illetve a csuszás erejét teljesen lecsökkentiök s így a szerelvény sértetlenül ért le a völgybe. A szerencsétlenség ügyében megindult a vizsgálat és megállapította, hogy a mozdony fékje nem működött pontosan. Érdekes különben, hogy a lezuhant mozdony vezetőjének és a fűtőnek az ijedségen kívül nem történt semmi baja.

Vasárnap érkezem az URANIABA.

BÁNKY VILMA

A sivatag árvája.

Aradváros színügyi bizottsága a helyi szerzők ellen. A bizottsági tagok komolyabb műsort kívánnak. — A színügyi bizottság ülése.

(Arad, február 29.) Ma délelőtt ülést tartott az aradvárosi színügyi-bizottság, amelynek tárgysorozatán több érdekes ügy szerepelt. Popa Constantin referens elsősorban arról számolt be, hogy Maria Ventura ismert párisi román színésznő, a Comédie française tagjaiból alakított társulattal vendégszerepel. Romániában, ahol Racine Fedra-ját adják elő. Aradra március 28-án érkezik meg és ez alkalommal ünnepélyes fogadtatásban kívánják részesíteni a művésznőt. Javasolja, alakítsanak külön bizottságot, amely az állomáson fogadja a művésznőt és amely a színházban ünnepélyt rendez számára. A bizottság Teodorescu Constantin elnökletével Sotirescu Constantint, Crisan Ascaniut, dr. Botis Tivadart és Szendrey Mihály színigazgatót kéri fel az ünnepélyes fogadtatás rendezésére. Ezután a bizottság tudomásul vette, hogy Bulandra Manolescu bucuresti-i színigazgató március 18-án Aradon játszik, majd Szendrey Mihály színigazgató kérvényét olvasták fel, amelyben bejelentette, hogy a berlini opera március 5. 6 és 7-én vendégszerepel Aradon és a nagy költségekre való tekintettel engedélyt kér a helyárák 100 százalékkal való felemelésére. Crisan Ascaniu és Albu Livius a magas árak ellen szólalnak fel, végül is a bizottság a helyárák arányában 50—100 százalékos emelést engedélyezett. A következő pontnál erős vita keletkezett. Itt ugyanis arról volt szó, hogy Czaja birkozó, több társával az aradi színházban, egy előadás keretében fel akart lépni. Itt többen — közülük Crisan igazgató is — szólaltak fel és leszögezték, hogy nem lehet cirkuszt csinálni a színházban. Ellenzi az engedély megadását, a bizottság nem is adta meg a fellépési engedélyt. Ezután Eftimiu Viktor né kérvényét vették tárgyalás alá, aki március 7-ére kérte a színházat és hosszabb vita után abban állapodtak meg, hogy a román társulat más napra tűzze ki a vendégszereplést, miután 7-én a berlini opera van Aradon.

Ezután Crisan Ascaniu szólalt fel, elsősorban is leszögezte, hogy nem tudja jelenleg mi tartozik a színügyi bizottság hatáskörébe. Hite szerint azonban nem lehet egyedül az a szerepe a színügyi-bizottsági tagnak, hogy in-

— Keresztretjvény Ujság címen ma délután hagyta el a sajtót egy izlésesen tipografizált hetilap első száma, amely Brück István ismert aradi hírlapíró szerkesztésében friss, ötletes rejtvényekkel, főleg azonban szellemes keresztretjvényekkel ajándékozza meg az erdélyi keresztretjvény-fejtők hatalmas táborát. A Keresztretjvény Ujság Erdélyben a maga nemében magyar nyelven egyedül álló s épen ezért minden bizonnyal nagy érdeklődést fog kiváltani. A Keresztretjvény Ujság hetenként jelenik meg és ára 12 lej.

— Becskereki volt diákok találkozása Pesten. A becskereki felsőkereskedelmi iskolát és részben főgimnáziumot ezelőtt 20—25—30 évvel végzett iskolatársak, a március 3-ára ter-

gyen járjon színházba, hanem meg kell figyelnie minden megmozdulást és egészséges levegőt kell teremnie a színház körül. Elmondja, hogy a közönség köréből különböző panaszok hangzottak el az aradi színház ellen, többek között az is, hogy sok helyi szerző darabját adja elő. Kéri, küldjenek ki egy albizottságot, amely pontosan megállapítja a bizottság hatáskörét és kötelességét. Ezután aziránt szólalt fel, hogy a város nem fogadja kellő előzékenységgel a román szintársulatokat és nem könynyíti meg mindenben a román kultúra harcossainak helyzetét. Kéri a várost, segítse elő a román társulatok vendégszereplését és egyben kéri, rendelje el, hogy azon a napon, amikor a román társulat játszik, ne tarthasson előadást a magyar társulat.

A felszólalásra először dr. Angel István polgármester, majd Szendrey Mihály színigazgató válaszolt. Arra akarom kérni az urakat, — mondotta — ne állítsanak fel különbséget a román és magyar szintársulatok között. Én is román állampolgár vagyok és ugyanazokat a darabokat játszom, amelyeket Bucurestiben adnak elő. Ezután rátért arra, hogy a román kollegák maguk kérték fel őt arra, hogy ne vesztse el a napot azon az estén, amikor ők játszanak, hanem tartson délutáni előadást s így fedezze valamiképpen rezsijét. Aradon nem úgy fogadják a román társulatokat, mint idegen vendégeket, hanem szeretettel és becsüléssel és maguk a román kollegák sajnálkoznak afelett, hogy az állam 26 százalékos adóval sújtja a kisebbségi társulatokat. Aradról a román színészek meglepedéssel és szeretettel távoznak. Ami a darabokat illeti, ha nem adja elő azt a darabot, amit a közönség kíván látni, akkor nem látogatják a színházat és akkor az a 120 ember, akivel szemben kötelezettséget vállalt, nem kap fizetést. A baj ott van, hogy azok, akik tehetik, más szórakozással töltik idejüket és nem gondolkodnak a kultúra segítésére. Sotirescu komolyabb műsort kíván, mire Nichi Lázár dr. megjegyzi: Akkor olyan színházat kell alapítani, ahol nem fontos a bevétel, mert a költségeket ott mi fedezzük. Más képen ezt nem lehet keresztülvinni. Ezzel az ülés véget is ért.

vezett találkozót a Budapesti Nemzetközi Vásár idejére (április 28—május 7-ike között) halasztották. A továbbiakról Pásztor (Priesz) Béla (Budapest, VI. Nagymező-u. 18.) fogja a nála jelentkezőket értesíteni.

— RÁDIO-MUSOR. Csütörtök, március 1. Wies-Grác. 20.40. Hangverseny. — Berlin. 22.30. Táncczene. — Boroszló. 23. Táncczene. — Frankfurt a. M. 16.30. Orosz zene. — Milano. 20.55. Operaelőadás. — München. 20. Zenekari hangverseny. — Nápoly. 20.50. Hangverseny. — Pozsony. 19.10. Gramofonzene. — Prága. 19.30. Szimfonikus hangverseny. — Róma. 22.50. Táncczene. — Stuttgart. 20.15. Hangverseny. — Zágráb. 17. Hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.30. Énekhangverseny. 20.30. Kamarazene. 22. Cigányzene.

Két titokzatos uribetörőt fogtak el Aradon.

Sorozatos éjszakai betörések Aradon. — Kiraboltak egy aradi lakást. — Betörőbanda garázdálkodik Aradon.

(Arad, február 29.) Egy napi szünetelés után, tegnapi mára virradó éjszakán ismét működésbe léptek az aradi betörőbandák, hogy veszedelmes munkájukkal izgalmában és reménytelenségben tartsák a város közönségét. Az aradi államrendőrség fogdái zsúfolva vannak Arad legveszedelmesebb betörőivel, akik életüknek felét fegyházban töltötték és ezeknek az embereknek az elfogatása azt a fellelést nyújtotta, hogy megszűnnek a legzavarosabb időkre emlékeztető állapotok. Ez a remény azonban nem vált valóra. Az éjszaka két betörés és egy betörési kísérlet történt és mind a három esetben azt a következtetéseket vonták le a nyomozás, hogy agyafúrt, tökéletes szerszámokkal felszerelt hivatásos betörők működtek. A nyomozó hatóságoknak az a véleményük, hogy ugyanaz a többtagú betörőbanda dolgozik mindenfelé s annak vezetői, akik hihetetlen ravaszsággal tudják elbújtatni a nyomokat és bűnjelket, vagy nem aradiak, vagy pedig olyan osztályokból kerültek ki, hogy egyelőre távol állanak minden gyanúsítástól. A jelenleg Aradon működő betörőket leginkább az jellemzi, hogy lehetőleg pénz, vagy értéktárgyak után kutatnak és kutatás közben feldolgozzák a lakásokat. A nagyobb, bár értékes tárgyakat, amelyek esetleg nyomra vezethetnek a hatóságokat, érintetlenül hagyják.

Kirabolt aradi lakás.

Tenczlinger Róbert Str. Episcopul Ciorgariu (Vécsey-ucca) 4. számú ház lakójához hatoltak be a betörők. A betörők, mint minden alkalommal, kilesték, hogy a lakás tulajdonosa eltávozzék hazulról, kapuzárás előtt elbujtak az udvarban és amikor a házban minden elcsendesedett, megkezdték munkájukat. Zajtalanul dolgoztak. Alkulcsal kinyitották a lakás ajtaját, behatoltak a szobába és megkezdődött a kutatás. Feltörték a szekrényeket, feldúlták az ágyakat, összehányták a butorokat és megtalálták a keresett tárgyat, egy kazettát, amelyben nagyértékű ékszerek és tizenötezer lej készpénz volt. Tenczlinger Róbert az éjjeli órákban tért haza és megdöbbenéssel látta lakásának nyitott ajtajait, az összedobált butorokat. Azonnal a szekrényhez sietett, ahol a kazettát tartotta, természetesen az hiányzott. Még az éjszaka folyamán jelentést tett a rendőrségen és az ügyeletes komisszár több detektívvel jelent meg a helyszínen. Kihallgatták a ház lakóit, akik semmiféle adatot nem tudtak nyújtani. Nem hallottak zajt, nem láttak gyanús embereket az udvarban, vagy a ház környékén. A legtitokzatosabb az utóbbi időben elkövetett betörésekben az, amit ennél a betörésnél is megállapítottak, hogy senki sem tudja, miképpen távozhattak el a betörők, akkor, amidőn a kapu csukva volt. A nyomozás a legnagyobb erélyvel indult meg, de eddig nem tudott számottevő eredményt felmutatni. Ma délelőtt egy kisvárosi jelentkezett a rendőrségen, aki egy kazettát talált a vásártéren. Megállapították, hogy ebben a kazettában tartotta Tenczlinger az ékszereket és pénzt. A betörők kiirították és eldobták a vásártéren. Ez az egyetlen adat a nyomozásban, amelyre a további kutatást felépítik.

Meghiúsult betörési kísérletek.

A másik betörés a Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 30. számú házban történt. Itt be akartak hatolni Csóti János lakásába, de valaki megakadályozhatta őket. Nem távoztak azonban üres kézzel, elvitték magukkal az egyik raktárban tartott tizezer lej értékű motort. A harmadik betörési kísérlet a Strada Colonel Paulian (Fábián László-ucca) tükörgyárban történt. A betörők be akartak hatolni a tükörgyár irodahelyiségeibe, ahol nagymennyiségű pénzt sejtettek, sokáig próbálták az ajtót feszegetni, amelyen látható is a vésők nyoma, de bizonyára megzavarták őket és elmenekültek. A rendőrség folytatja a nyomozást.

Két ismert timisoarai (temesvári) betörőt fogott az aradi rendőrség.

Ma a késő esti órákban különben rendki-

vül érdekes eredményt produkált az aradi államrendőrségnek az utóbbi napok betörései és rablásai ügyében folytatott nyomozása. A detektívek napok óta figyelemmel kísérik két jólöltözött fiatalembert, akik kézitáskákkal kezükben, megjelennek a nyilvános helyeken és egy nagyobb külföldi cég megbízottjainak adják ki magukat. A fiatalemberek, akik egy félreeső aradi utcában béreltek ki maguknak butorozott szobát, azért váltak gyanúsá, mert az éjszakákat a leggyanusabb helyeken töltötték és állandóan kétes emberekkel érintkeztek, de állítólagos cégiük érdekében nem fejtettek ki semmiféle tevékenységet. Ma este a rendőrség a Rácfertály egyik utcájában házkutatásra készült egy a betörések nyomozása közben letartóztatott ember lakásán. Amikor beléptek a detektívek, ott találták a két fiatalembert. Mind a ketten zavarba jöttek és igyekeztek észrevétlenül távozni. Igazolásra szólították őket. Irataikból kitűnt, hogy az egyiket *Licska* Lajosnak, a másikat *Toth* Sándornak hívják. A többi, valószínűleg hamisított irataik, tényleg egy külföldi cég megbízásáról szóltak.

Betörésből származó ékszerek.

Tiltakozásuk ellenére a rendőrségre kísérték őket, ahol hamarosan megtalálták fényképeiket a bűnözők fényképalbumában. Kiderült róluk, hogy mindketten timisoaraiak (te-

Pénteken lesz az új Molnár-darab premierje Pesten.

A világhírű magyar író kabalája a hét betűvel. — Az Olympia pesti szereposztása. — Molnár Ferenc nyilatkozik új darabjáról és a vigjáték fejlődéséről.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Március 2-án, pénteken nagy napja van a budapesti színházi életnek. Ekkor mutatja be a budapesti Magyar Színház Molnár Ferencnek „Olympia” című új darabját, amelynek eredetileg a „Császár kék szeme” volt a címe. Kevésen tudják, hogy mi volt a főoka annak, hogy a világhírű magyar író — akinek hosszú idő óta ez az első darabja, amelyet megint először Budapesten mutatnak be és nem valamelyik külföldi metropolisban van a premierje — miért változtatta meg a bemutató előtt néhány nappal darabja címét. Molnár Ferenc ugyanis szörnyen kabalás. Kabalás pedig arra, hogy azok a darabjai aratják a legnagyobb sikert, amelyeknek a címe hét betűből áll. Ilyen például A lilium, Az ördög, A testőr, A farkas, a Színház és a Hatytyu, viszont azok a darabjai, amelyeknél nem helyezett súlyt a hét betűre, mint Az üvegcsipő, A fehér felhő és az Uri divat, nem arattak valami nagy sikert. Az a körülmény, hogy a Játék a kastélyban és a Vörös malom nagy sikerrel járta be az egész világot, holott nem hét betűből áll a címe és hogy a Riviera a hét betűje dacára csunyán megbukott, csak megerősíti — a világhírű író szerint — a szabályt. Egész Budapest nagy érdeklődéssel várja a pénteki bemutatót. A rossz nyelvek szerint a darab nem is tud megbukni, mert az első tizenöt előadásra elővételben kapkodták el a jegyeket, s már csak jelentős felárral tud az jegyhez jutni, aki ragaszkodik ahhoz, hogy március közepe előtt lássa meg az új Molnár-darabot.

Molnár Ferenc nem igen szeret nyilatkozni. Pénteki premierje előtt azonban ezúttal kivételt tett és a Magyar Színház társalgójában ma fogadta az újságírókat, köztük az Aradi Közlöny budapesti tudósítóját is. A világhírű magyar író új darabjával kapcsolatban a következő nyilatkozatot tette:

— Minden premier egyszerű vizrebocsá-

ERZSEBET MOZGO

Ma d. u. 5, 7 és 9 órákor
Fall Leó örökbeesü osodás operettje

„Elvált asszony”

Főszerep: Mady Christláne és Bruno Kastner.
Eredeti zenével. — Rendes olcsó helyárakkal.
Monopol Filmcentrál. Legközelebb:

Heidelbergben vesztetem el a szívemet

mesváriak) és ott számos betörést és rablást követtek el. Amikor ezeket az adatokat szemükbe mondotta a rendőrtiszt, beismerték, hogy azonosak a két timisoarai (temesvári) betörővel, beigazolták azonban, hogy büntetésüket az ottani törvényszék fogházában leülték.

A rendőrség folytatta a nyomozást és még az esti órákban házkutatást tartott lakásukon. Nagymennyiségű különféle ékszert és egyéb tárgyakat találtak a detektívek, amelyekre vonatkozólag, hosszas vallatás után, azt állították, hogy tényleg a kiszabadulásuk után elkövetett betörésekből származniak, azonban ezeket a betöréseket nem Aradon, hanem Timisoarai (Temesváron) követtek el. A sikerült fogásról táviratilag értesítették a timisoarai (temesvári) rendőrséget és a nyomozás tovább folyik a két veszedelmes betörő ügyében, mert alapos a gyanu, hogy aktív szerepet játszottak a napok óta sorozatosan elkövetett aradi bűncselekményekben is.

tási ünnepély. Stapellauf. A hajót vizrebocsátják, szónokolnak, pezsgőznek, hurráznak és éljenek: a fontos azonban csak az, hogy a hajó a felszínen maradjon. Azután dől el csak, hogy csatákat nyer-e, hasznára van-e a tengerésznek az új hajó. A vizrebocsátási ünnepen a hajó konstruktora, tervezője, építője csak azért izgatott, mert még nem bizonyos benne, hogy a víz színén marad-e a hajó!...

— Az Olympia színlapján hét név szerepel, az Olympia három felvonásának színlapja egy. Szándékos ez a leegyszerűsítés. A mesének nincs nagy kanyarulata: egyenesen halad a kiindulástól a végső kifejlődésig. Ez a modern vigjáték útja és ez majdnem kísérletnek mondható. Kísérlet: minél kevesebb eszközzel végigjátszani a játékot. Közledeés ez a bábjátékhoz és azért van rája szükség, mert minden drámai műfaj fejlődött, új formákat talált az idők folyamán, csak a vigjáték áll meg egy helyen. Leegyszerűsítés: ez az én jelszavam; leegyszerűsíteni egy a játékot, a mesét, a színpadot, hogy azért abszolút színház maradjon. Nem nagy tömegekkel dolgozni: ez a film feladata és a film kifejező eszköze; a színházé: nem komplikált díszletekből csinálni keretet a játékhoz: minden cífraság a beszédben legyen, a szó érjen el hatást, a szónak legyen hatalma a nézők előtt. Kevés személyből érdekes mesét formálni; semmi cífrasággal azt fel nem cicomázni, levonni az összes lírai konzekvenciákat és nem ok és cél nélkül szerepeltetni távoli vonatkozású egyéneket: ez a modern vigjáték formája. Az Olympia három felvonása egy hotelben játszik. Az első feldolgozásban nálam is szerepelt főpincér, portás és szobalány... hol vannak már azok?...

Itt írjuk meg, hogy Molnár Ferenc Olympiajának szereposztása a budapesti Magyar Színházban a következő: herceg Plata Ettingen tábornok: Góth Sándor, Eugenia, a felesége: G. Kertész Ella, Olympia, özvegy Orsolini hercegné, a leánya: Gombaszögi Frida, Kovács huszárkapitány: Kiss Ferenc, Albert: Stella Gyula, Krehl osztrák csendőralezredes: Hegedüs Gyula, Lina: Zala Karola. A cselekmény egy osztrák fürdőn történik, a háboru előtt.

KÖZGAZDASÁG.

Száznyolcvanmillió csőd Galatiban.

Oriási passzívával csődöt jelentett egy galati gabonaexport-cég.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) Galatiban, Románia nagy kikötő-városában két nagyarányu hatalmas csőd rendítette meg a gazdasági piacot. Csődöt kért maga ellen Spier Lothár, a legnagyobb galati gabonaexport-cég tulajdonosa, akinek negyven esztendő óta fennálló, külföldön is jó hírnevű üzlete van Galatban. Spier passzívái 180 millió lej tesznek ki. A

cégnek leginkább Hollandiával voltak üzleti összeköttetései és hitelezőinek nagyrésze is Hollandiából került ki. Ugyancsak csődöt kért maga ellen a galati Kaufmann-féle nagy divatáruház is, melynek passzívái tíz millió lej tesznek ki. Brailából hasonlóképpen nagy csődöt jelentenek. Itt a Violate-gőzmalom került csödbe hétmillió lej passzívával.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara országos akciót kezd a munkanélküliség megszüntetésére.

A kamara igazgatótanácsának ülése. — Erős kritika a kormány helytelen gazdasági politikájáról.

(Arad, február 29.) Szürke tárgysorozatu és ennek következtében szinte szokatlannul rövid ideig tartó ülést tartott ma délután 6 órakor az aradi kereskedelmi és iparkamara igazgató tanácsa. Mateescu István alelnök elnöklése mellett. Az inkább adminisztratív jellegű programponatok közül kiemelkedett Pacuraru Brutus főtitkárnak az a jelentése, amely arról szólt, hogy a kamara irodája tanulmányozza a munkásbiztosítási járulékok felemelési tervezetét és megteszi majd észrevételeit arra vonatkozólag, mert eddig is az a sérelmes helyzet állott fent, hogy az erdélyi ipari vállalatok nagyobb járulékokat fizettek ezen a címen, mint az ország más részében lévő vállalatok.

Jelentette még a főtitkár, akinek referátát dr. Falus Lajos titkár tolmácsolta magyarul, hogy a kamarai választók névjegyzékét ezentul az új törvény értelmében, minden évben ki kell igazítani. A kamara a kiigazított választói névjegyzéket ennek értelmében már közszemlére is tette és az ellen március 15-ig lehet felszólalással élni. Szóba került még a vasuti utánvételi összegek késedelmes fizetésének ügye, amelyben a kamara konkrét esetekben sikerrel járt el és az elnökség ezuttal is felszólította a tagokat, hogy panaszai sikeres orvoslása céljából a kamarához forduljanak. Az igazgatótanács a jelentéseket tudomásul vette.

Leglényegesebb pontja a tárgysorozatnak a munkanélküliség problémája volt, amely a főtitkár jelentése szerint a fa- és fémmunkásoknak az utóbbi időben történt tömeges elbocsátása révén oly nagyra növekedett, hogy az már társadalmi veszélyt jelent. Ennek enyhítésére egyetlen mód van: munkaalkalmak teremtése. A kamara ezirányban már interveniált is a polgármesternél, mert hiszen sok közmunkát lehetne végeztetni építkezések, átalakítások és utak javítása révén. Siralmas a helyzete az aradi vaggongyárnak is, amely megrendelések helyett, munkanélkülieket szállít csupán. A politika öli meg — mondotta a jelentés — az ország gazdasági életének konszolidálására való energiákat és mindenütt csak ideiglenes intézkedéseket látunk a normális élethez való visszatérés helyett. A kormány állandóan a természetes gazdasági törvények ellenére avatkozik bele az ország közgazdasági életébe és ez okozza a bajokat. A normális utra való téréshez elsősorban a lej

stabilizációja szükséges, továbbá a külföldi tőke beözönlése, valamint a munkanélküliség megszüntetése. A kamara felszólította az összes kamarákat, hogy ezeknek az előfeltételeknek mielőbbi megvalósulását állandóan sürgecskék.

Petrescu vaggongyári igazgató szólott hozzá a tárgyhoz ezután és leszögezte, hogy az Astra-gyár december és januárban 200 munkást volt kénytelen elbocsátani, mivel a gyár még a törvényben biztosított rendelkezéseket sem kapta meg. Az igazgatóság ép ezért mindent elkövet, hogy a gyár munkához jusson. Glück József azt ajánlotta, hogy a kamara interveniáljon a magánépítkezések állami támogatása ügyében, oly módon, hogy a háztulajdonosok kapjanak adókedvezményeket, aminek ellenében kötelezzék magukat építkezésekre és tatarozásokra. Pacuraru főtitkár válaszában kijelentette, hogy a kamara a középületek javítása ügyében már megtette a lépéseket és most már csak a miniszteri jóváhagyás kell ahhoz, hogy a munkák megkezdődhessenek. Ezzel az igazgatótanács ülése véget is ért.

Zürichben 3.19.25 a lej.

Helyi valutaárak. (Február hó 29.)
Kifizetések: Berlin 39.10, Newyork 163.50, London 798.50, Páris 6.46, Milánó 8.68, Prága 4.86, Budapest 28.63, Zágráb 2.88, Bécs 23.07, Zürich 31.50. — Áru: Márka 39, dollár 163, angol font 795, francia frank 6.50, olasz lira 8.70, cseh korona 4.85, pengő 28.80, dinár 2.85, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31.50. — Pénz: Márka 38.50, dollár 162, angol font 790, francia frank 640, lira 8.55, cseh korona 4.80, pengő 28.60, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31.10. — Irányzat: Tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Február hó 29.)
Berlin 124.05, Newyork 519.35, London 2534.25, Páris 20.43.50, Milánó 27.49, Prága 15.39.50, Budapest 90.80, Belgrád 9.13.25, Bucaresti 3.19, Varsó 58.20, Bécs 73.20.50.

Zürichi tőzsdezárlat. (Február hó 29.)
Berlin 124.05, Amsterdam 208.97.50, Newyork 519.35, London 2534, Páris 20.43.50, Milánó 27.49, Prága 15.39, Budapest 90.82.50, Belgrád 9.13.25, Bucaresti 3.19, Varsó 58.25, Bécs 73.20.

Bucaresti-i tőzsdezárlat. (Február hó 29.)
Devizák: Páris 6.40.50, Berlin 38.90, London 795, Newyork 162.50, Milánó 8.64, Zürich 31.40, Bécs 22.95, Prága 4.82, Budapest 28.40. — Valuták: Napoleon 6.50, márka 39.10, léva 1.19, török lira 0.84, angol font 795, francia frank 6.45, svájci frank 31.40, olasz lira 8.70, drachma 2.18, dinár 2.84, dollár 162, lengyel zloty 18.40, osztrák schilling 23.20, pengő 28.60, cseh korona 4.80.

— Vámmérséklések. Bucurestiből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága mai ülésén 50 százalékkal redukálta a cserzett bőr-árak, lábbeliek és a liszt kiviteli illetékét. Felszabadította az összes kategóriájú lovak kivitelét és az eddigi ötezer lej kiviteli illetéket háromezer leire szállította le.

Selyemcsempészéssel vádolják a megszökött Vándorékat

Hétszáz ezer lejes vámbírság az aradi törvényszék előtt.

(Arad, február 29.) Érdekes selyemcsempészes ügyében tartott ma főtárgyalást az aradi törvényszék dr. Tamasdan—Pop-tanácsa. A csempészes ügy vádlottja az időközben Aradról megszökött Vándor Bertalan, akit a mai tárgyaláson dr. Góró Arthur ügyvéd képviselt. A csempészes ténye még az elmúlt év elejére nyúlik vissza, amikor Vándorék üzletében több láda selyemáru érkezett, állítólag Segesvárról. Ugyanebben az időben megjelent az üzletben Bratiloveanu vámbírságviselő, aki kijelentette, hogy házkutatást tart és miután a segesvári selyemáru külföldről csempésztett áruknak deklarálta, 700.000 lej vámbírságot vetett ki Vándorékra. Vándor természetesen megfélembizte a jogtalanul talált hatalmas bírság kivetését és ennek következtében az ügy az aradi törvényszék elé került, amely eddig már több ízben tüzött ki tárgyalást az ügyben, de érdemleges határozatot a két Vándor-fivér időközbeni szökése következtében nem hozhatott. A mai tárgyaláson aztán a bíróság dr. Góró előterjesztésére — aki egyébként Vándorék távollétében is kénytelen az ügyben a megszökött kereskedők érdekében eljárni — a törvényszék elrendelte a csempészes ügy iratainak a vizsgálóbíróhoz való átküldését annak a megállapítására, vajon a jegyzőkönyv felvétele körül a vámhivatal részéről nem történt-e szabálytalanság, miután a csempészésre vonatkozólag a vámhivatal sem tudott semmiféle bizonyítékot szolgáltatni. Így az ügy egyelőre mellékvágányra jutott s nincs kizárva, hogy a vizsgálóbíró részéről valószínűleg meg is szünteti a csempészes címén Vándorékkal szemben megindult eljárást. Ennél ugyanis sokkal súlyosabb vádakra kell megfélemlíteni Vándoréknak, ha ugyan valaha is előkerülnek.

Betörtek a három orastiei iskolába.

Orastieről (Szászvárosból) jelentik: Három betörés tartja izgalomban Orastie (Szászváros) lakosságát. Először az állami polgári leányiskolában jártak a tolvajok és egy felfeszített szekrényből 32.000 lej emeltek el, majd álkulccsal behatolva, az állami iskolában tettek éjjeli látogatást. Itt nem találtak pénzt és más értéket sem. Hasonlóan jártak a római katolikus iskolában is. A hármaskolai betörést minden valószínűség szerint egyazon tettesek követték el. A feltevést az támasztja alá, hogy a római katolikus iskolában megtalálták azokat az álkulcsokat, amelyekkel az előző két iskolába behatoltak a tettesek. A rendőrség feltevése szerint az iskolákhoz közelálló, feltétlenül ismerős egyének követték el a betöréseket. A tettesek kézrekerítésére erélyes nyomozás indult meg.

URANIA L

MA a

5, 7 és 9 u

órákor r

La Planta

a

u

r

a

A cár táncosnője

La Planta

a

Dóni kozákok

slágerdalát

El Uhnyom

Horváth Miod

a urnó énekl.

A rendes leszállított helyárrakkal.

Női és leányka tavaszi felöltő és ruhaujdonságok legnagyobb választékban kaphatók

Iuliu PLESZ Gyula cégnél ARAD

Strada Colonel Pirlei 5. (Vörösmarty-u.), a színház hátsó bejáratával szemben.

Kérem a nagyérdemű vevőközönséget, győződjön meg saját érdekében utólréhetetlen versenyképességemről. Mérték utáni megrendelések pontosan eszköszültemek. Amitté-rendszer. Kérem a címre figyelni!

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás.

Tekintettel arra, hogy az Egyesült Bank Részvénytársaság felszámolása az 1927. december 18-án tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározott K. T. 202. §-a értelmében, felhívjuk az intézet összes hitelezőit, hogy ezen hirdetés harmadszori megjelenésétől számított 6 (hat) hónapon belül követeléseiket érvényesítsék, hogy az intézet activáinak felosztása a ker. törv. 202—206. és 205. §-a értelmében megtörténhessék.

Arad, 1928. február hó 27.

A felszámoló bizottság.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik drága jó halottunk

Kurták Mihályné

temetésén résztvettek, koporsójára virágot helyeztek, részvétük kifejezésével mély bánatunkat enyhíteni igyekeztek, ezuton mondunk legbálásabb köszönetet.

Kurták- és Leitmann-osalád.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

a lapunkban megjelent hirdetés alapján vásárol, sziveskedjék megemlíteni az

Aradi Közlönyt

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DLIÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lei, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lei. A lelkesebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszlelvéllel ellátott kérézsközdésre válaszolunk. Ajánlatok, feligés levelek továbbítására megfelelő postabérlévez csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefou száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adia meg.

LEVELEZÉS.

„PROMETHEUS” jeligére levél van. 1171

CSIBORBOGARAM! Ma este hétkor várlak, okvotlen beszélni akarok veled. Imádlak. 1175

ALKALMAZÁS.

INTELLIGENS házvezető állást keres. Igen jó gazdasszony. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1159

PERFEKT varrónő házakhoz ajánlkozik, otthonra is olcsón vállal. Cim Str. Tache Jonescu (Sárosi-u.) 7. 1157

MEGBIZHATÓ, intelligens, 30 éves nős ember, ki román, magyar, német nyelvet teljesen bírja gazdaságban ispani állást keres, bárhova megv. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1170

INTELLIGENS nő gazdasszonyak ajál kózik magános urhoz helyben vagy vidékre, birtokra is megv. háztartás minden ágában jártas, baromfitenyésztéshez ért. Cim F. Mária, Calea Vlaicu Aurel 29. sz. 1165

KADARSEGEDÉT puhafahordók készítéséhez felvesz a festékgár. Jelentkezni Meer festéküzletben. 10501

IRODAKISASSZONYT, ki a román-német nyelvet bírja, azonnali belépésre keres Bourne & Co. Arad, Bul. Regele Ferdinand 17. 10501

FIATAL PESTÉK- VAGY FÜSZER-NAGYKERESKEDŐ SEGÉD gyakorlott csomagoló, azonnali belépésre felvétetik. Ajánlatokat eddigi működés megjelölésével és bizonyítvány másolatokkal „Engros” jeligére Rudolf Mosse hirdetőbe kérik. 10501

DEUTSCHES. Fräulein (Gouvernant) eventuell mit rumänisches Sprachkenntniss wird gesucht nach Bucuresti. Briefe mit Gehaltsansprüche an die Administration des Blattes unter „Gouvernant.” 10501

LAKÁS.

HÁROMSZOBÁS lakás új külön álló házban, Radnai-ut 57, üzlethelyiséggel. Fozzá világos cemes pincével, kiadó. Bővebbet Szántay Irodában Str. Russu Sirianu 2. 1069

VAGGONGYÁR közelében kétszobás lakás azonnal kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1166

VETELES ELADÁS.

NÉGY-ÖT lóerős amerikai gyártmányu keveset használt fűrészmotor teljesen jókarban, mindon elfogadható árban eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban.

KERÉKPÁR használt, eladó. Schwarcz, volt Asztalos Sándor-ucca 12. 1168

BÖRGARNITURA, filé munkák, meiszeni porcelánok, antik órák, zongorák, üveg-szekrény, antik szekrények, szalonok, ágyak, asztalok, szekreteres komód szekreter, kézimunkák, festmények, komplett ebédli, hálóberendezések, bőrfotelok, íróasztalok, paraván szőrmék, fotelok, porcellánok, díszárgyak, csillárok stb. eladók. Salgóné bizományi üzlet, Strada Horia 1. (Széchenyi-u.) Neuman-palota.

ANTIK és modern butorokat, mártárvakokat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműeket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról zondoskodom. Salgóné, Strada Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

ELADÓ 13 éves gyűrűs cséplő magánjáró kazán 230.000 lejért. Wekerle Francisc, Sfântana 56. sz. 1173

JÓKARBAN levő 1 lóerős rendes biciklire való motor azonnal eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1169

ÁRAMFEJLESZTŐ 2 fázisú cca 25 HP. erejű villanygenerátort vennék. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1172

GYÖNYÖRÜ antik hálószoba berendezés jutányos áron sürgősen eladó. Érdeklődni lehet dr. Codrean ügyvéd irodájában Chisineu (Kisjenőn.) 1160

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

INGATLAN.

EGY kisebb házat keresek megvételre, teberrel előnyben. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1174

KÜLONFELEK.

KÉRELEM A NEMESSZIVÜ EMBEREKHEZ. Nagy nyomorban tengődő család 2 apró gyermekkel bármilyen támogatást kér. Bármit leghálásabban fogad. Cim Brandstädter, Calea Radnei 8. 260

ÓVAS!

Csakis ólmozott zsákokban hamisítatlan

Tordai CEMENT

Kőrösbányai darabos MÉSZ

Tordai GYPS

Dicsőszentmártoni CARBID

Tűzifa, épületfa, cserep

Kapható:

KORNIS TESTVÉREKNÉL

Arad. Telefon 501. 90.

Élő hal harcsa, tok és süllő kapható csütörtökön és pénteken Luttwak József cégnél Aradon.

Elsőrendű vendéglőhelyiségek kibérelhetők

Calea Radnei elejen a Hegyaljai villanyos vasut állomásánál és Str. Blanduziei (Közép-u.) 6. sz. volt Bondár-fele üziet. Érdeklődni lehet. 1149

Reusz sörraktárban

HOTEL PALACE

HOTEL EXCELSIOR HOTEL BELLEVUE

A Bellevue teljesen újalakítva, folyóviz, privát lakosztályok tengeri fürdővel is. Központi fűtés és forróvíz, 250 szoba kilitással és balkonnal a tengerre. Saját zene, naponta 5 órai teák, bálók művészi attrakciók, táncok, mulatságok. 948

LEGELŐKELŐBB HÁZAK KÖZVETLEN A TENERPARTON. Pensio: 35.— lírától.

HOTEL PALACE-ABBAZIA.

A belváros

központjában háromszobás magánház vízvezetékekkel, másusra elfoglalható lakással 420.000 lejért eladó. Kizárólagos megbízott: Györfly „Mures” Irodája Str. Unrei 13. 15303

Templomfestés.

A szentannai r. k. egyháztanács pályázatot hirdet a templom kifestésére. Személyes megtekintés kívánatos. **Határidő március 15.** Santana, 1928. február 27-én.

Egyháztanács.

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóiban.

Nr. 4.127—1928.

PUBLICATIUNE.

Pentru furnizarea a 1 buc. aparat automat pentru legerea necidului car bonic de prisos in apa de beut a Uzi ntlor de apă a Municipiului Arad, prin aceasta se deschide licitatiune publică.

Ofertele inchise și sigilate prevăzute cu recipisa de consemnare a valdiului de 5% sunt a se inainta Primăriei Municipiului Arad. (Serviciul economic, etaj Camera Nr. 104) la data de 25. Maiu 1928. ora 10 a. m. când se va ține licitatiunea in conformitate cu Art. 72 și următorii din Legea contabilității publice.

La aceasta licitatiune pot participa exclusiv numai case specialt. Mijlocitorii nu se vor lua in considerare.

Caietul de sarcini se poate vedea la Directiunea Uzinelor comunale Arad (Fabrica de gaz) in fiecare zi de lucru inainte de masă între orele 9—12 unde se dau și deslușiri mai detaliate.

Amatorii vor aminti in ofertă că cunosc Caietul de sarcini și se deobligă a accepta condițiunile prevăzute in el.

Arad, la 27. Februarie 1928.

Primăria Municipiului Arad

Uzinele Comunale. 1162